

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

דברים חוצבים להבות אש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסעודת ר"ח בבית מדרשו רמה ד' בבית שמש להתחזק בתורה ותפילה בימים אלה [311]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וזהו שכתב הטור בשם אביו הרא"ש דכאשר מבקשים לשלוח שליח ציבור, היינו שיתפלל על אחרים דייקא, אז יש מעלה לשלוח צדיק שאינו מיוחס כי יש בו ב' המעלות האמורות, ודו"ק.

ויקה את מחלת בת ישמעאל וגו' (כח, ט). בירושלמי (ביכורים פ"ג, ה"ג) למדו מפסוק זה שחתן מוחלין לו כל עוונותיו וז"ל, תני חתן, חכם, נשיא, גדולה, מכפרת כו', חתן (שנאמר) 'וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל, וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה אלא שנמחלו לו כל עוונותיו, ע"כ.

והנה איתא בגמ' קידושין (מ"ט): 'המקדש אישה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו, וכן נפסק ברמב"ם (פ"ח מהלכות אישות ה"ה) והקשה שם ב'לחם משנה' וז"ל, ואם תאמר המקדש בפסולי עדות אמאי אינה מקודשת, ניחוש שמא הרהרו תשובה בליבן, ועיי"ש מה שתיירץ.

והנראה לתרץ עוד עפ"י מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע שפעם בא אליו אברך מופלג בתורה ויראת שמים מחסידי קוצק שהיה דר בק"ק הורובישוב, ותיכף בהיכנסו אל הרה"ק שאלו 'מה נתחדש עמך בעירך', וסיפר האברך שהגיע לעירו איזה צדיק וגרם לו בושת פנים גדולה, וכאשר דרש ממנו למה הכלימו ובייש פניו נענה 'הנני עושה תשובה ומתחרט על כך'.

אמר לו האברך 'וכי תשובה כזו בדיבור אחד וברגע אחד כבר מועילה לתקן עוון הלבנת פנים שעליו נאמר 'המלבין פני חבריו ברבים אין לו חלק לעולם הבא', והשיב לו אותו צדיק כי גמרא מפורשת היא שתשובה כזו מועילה והזכיר את הגמ' הנ"ל דהמקדש אישה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו, הרי דמונה תשובה אפי' בהרהור אחד.

המשך בעמ' הבא <<

אמרי קודש

שוה"ט ליל שבת קודש פר' תולדות בית שמש, תשפ"ג

ויעתר יצחק לנוכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו (כח, כא). ופירש"י על פי דברי הגמ' ביבמות (סד.) ויעתר לו - לו ולא לה, שאין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה, עכ"ל.

והנה ב'טור' (אור"ח סי' נ"ג, סעיף ו', הלכות ברכות השחר) הביא בשם אביו הרא"ש זצ"ל שכתב בתשובה וז"ל, מה שכתבת שנהגו באלו המקומות למנות בזווי המשפחות לשליח צבור, ויש בדבר הזה בזוי מצוה, כאילו אינו כדאי למיוחסין שבישראל אלא כשאר אומניות בעלמא, וחלילה להיות מלאכת השם אומנות, אלא עטרה לראש.

גם אני נתרעמתי מיום בואי הנה על חזני הארץ הזאת, אבל לא נתרעמתי על שלך, כי תלית הדבר ביחס משפחה ואינו כן בעיני המקום, אם הוא מיוחס ורשע מה תועלת לפני המקום ביחס שלו, ואם הוא ממשפחה בזויה וצדיק, טוב לקרב מזרע רחוקים, שנאמר (ישעיה נז, יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב, עכ"ל. והט"ז בסימן זה הביא את דברי המהרש"ל (בהגהות הטור) שמש"ס וז"ל, מכל מקום אם שניהם שוים בודאי מיוחס קודם לשאינו מיוחס, כי אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק כו' עכ"ל.

אמנם הט"ז עצמו מדייק אחרת מדברי הרא"ש וז"ל, ולענ"ד נראה מדכתב הרא"ש 'טוב לקרב מזרע רחוקים' שמע מינה שיש כאן עוד אחר מזרע שאינם רחוקים, דלשון 'טוב לקרב' משמע שיש ברירה, ואפילו הכי טוב לקרב זה שהוא אינו מיוחס כדי לקרבו לאותו זרע לשכינה, דרחמנא ליבא בעי, ותהיה תפלתו נשמעת יותר מצדיק בן צדיק וזה נלמד מפסוק 'לרחוק ולקרוב' כן נראה לי, עכ"ל, והעולה מדבריו שלפי הרא"ש לעולם יש לקרב יותר את זה שאינו מיוחס.

ולכאורה קשה דהא בגמ' יבמות הנ"ל מבואר להדיא שתפילת צדיק בן צדיק נשמעת טפי מתפילת צדיק בן רשע דמשו"ה נעתר הקב"ה לתפילת יצחק דווקא, והמהרש"ל (ש"ת, סימן כ') כבר עמד על זה וכתב ליישב דברי הרא"ש דכל מעלת תפילת צדיק בן צדיק הוא כשמתפלל עבור עצמו, שאז זכות אבותיו מסייעתו להיוושע, אבל כשמתפלל עבור אחרים אז אין הבדל ואדרבה חשובה לפני המקום תפילת צדיק בן רשע שמניח מעשה אבותיו והולך בדרכי השי"ת, עכת"ד.

ולהבין עומק החילוק בין המתפלל עבור עצמו לתפילתו על אחרים, י"ל בהקדם מה שכתב ה'בניין אריאל' בפרשתן שמביא לשון רש"י הנ"ל 'לו ולא לה, שאין דומה תפלות צדיק בן רשע לתפלת צדיק בן צדיק, לפיכך לו ולא לה', ומבאר העניין וז"ל, 'ביאור הדבר הזה ואריכות הלשון י"ל ע"פ מה שאמרו רז"ל 'כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכו'', הרי שצדיק בן צדיק נענה ממה נפשך, אם תפלתו על זכותו נענה בזכות אביו, ואם מתפלל בזכות אביו נענה בזכותו. משא"כ צדיק בן רשע ממ"נ אינו נענה, על זכות אביו אינו יכול להתפלל, וכיצד נענה אם עושה תפלתו על זכות עצמו, אם לא שתולה תפלתו על זכות אחרים, הרי שאינו דומה תפלת צדיק וכו'. וזהו 'לפיכך לו ולא לה', לפי שהוא היתה תפלתו שגורה בפיו בכל עת, על זכותו או על זכות אביו, מה שאין כל הדרכים האלו בה וק"ל, עכ"ל.

ולפי"ז נראה לבאר מה שכתב המהרש"ל בתשובתו דכאשר מתפלל בשביל הציבור אז תפילת צדיק בן רשע חשיבא יותר, והעניין הוא כי כשמתפלל בשביל הציבור יכול לתלות בזכות אחרים ואז שייך גם אצלו ה'ממה נפשך' שכתב ה'בניין אריאל', שאם מתפלל מכוח זכותו נענה בזכות הציבור, ואם מבקש מכוח זכותם נענה בזכותו, ואדרבה יש לו בנוסף גם את המעלה שהניח דרכי אבותיו והתקרב לעבודתו ית'.

נענה הרה"ק מקאצק ואמר לו, וכי לא היה בידך לדחות ראייתו, הרי שם בגמרא במסכת קידושין מ"ירי בחתן דמוחלין לו כל עוונותיו, ועל כן מועיל לו הרהור תשובה בצירוף המחילת עוונות, אבל לסתם אדם לא סגי בתשובה כזאת, וצריך לעשות תשובה כהלכה כדי שיכופר לו.

וכן הביא ה'כלי חמדה' (פר' ראה) וז"ל, שמעתי אומרים בשם מרנא הגאון הקדוש מקאצק זצלה"ה, שאמר ג"כ שהדין ברור כמו שכתב בעל עטרת זקנים ז"ל דכל זמן דלא נתכפר לו החטא אינו יוצא מגדר רשע, והא דמקדש על מנת שאני צדיק - שאני, כיון דאמרינן בגמ' דשלושה מוחלין להם כל עוונותיהם וחדא מנייהו חתן אם כן במקדש על מנת שאני צדיק שפיר אמרינן דמקודשת שמא הרהר תשובה בליבו ואין לומר הא לא נתכפר, זה אינו דא"נ דמקודשת הרי מוחלין לו כל עוונותיו וכיון שהרהר תשובה ונתכפר לו ג"כ הרי הוא באמת צדיק גמור, ובאין כאחת, כיון דאם הקידושין מהני נתכפר לו עוונותיו ג"כ והוא דבר חכמה, עכ"ל.

ובזה תיושב שפיר קושיית הלחם משנה' דאכן הבדל גדול יש בין המקדש על מנת שהוא צדיק לעדים פסולים, דווקא חתן הזוכה ממילא למחילת עוונות מן השמים די לו בזה שיהרהר בתשובה כדי להיחשב צדיק וכנ"ל, משא"כ עדים פסולים דלא שייך בהם עניין זה, לא יועיל להם להרהר בתשובה רגעא חדא כדי לחזור לכשרות.

ליל שב"ק פרשת תולדות, תשע"ו

ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי (כ"ה, ל"א). וברש"י לפי שהעבודה בבכורות אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה, עכ"ל. יש להתבונן למה הוזקק לטעם זה, דלכאורה גם אם היה עשוי ראוי לעבודה, מ"מ היה יעקב רוצה לקנות הבכורה, כדי שיזכה הוא לעבוד ולהקריב לפני ה'.

והנראה בזה בהקדם דברי זקה"ק הרבי ר' דוד לעלובער זי"ע שהתבטא בעניינו של קורח, כי אלמלי ידע קורח שאפשר לעבוד מאחורי התנור אותה העבודה לה' שעבד הכהן הגדול לפני ולפנים, כי אז לא היה מגיע כלל לידי מחלוקת עם משה ואהרן.

ומפורסמים דברי הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע שאמר שגם אם הייתה לפניו האפשרות להתחלף עם אברהם אבינו לא היה עושה כן, כי איזו תועלת יהיה להקב"ה מזה, סוף כל סוף יהיה לו אברהם אבינו אחד וזושא אחד בעולם, ומאי נפקא מינא מי יהיה מי.

ומזה מבואר שבאמת אם היה עשוי ראוי לעבודה, לא היה יעקב מבקש לקנות את הבכורה, דהא סוף כל סוף רק אחד מבין שניהם יעשה העבודה, ומאי נפקא מינה כלפי שמיא מי יעשה אותה, ובאשר להתעלותו

הפרטית בעבודת ה' הרי יוכל להגיע לדרגות אלו גם מאחורי התנור.

וזהו שפירש"י שעשוי רשע היה ולא היה ראוי לכך, ומשום הכי דייקא ביקש יעקב שימכור לו את הבכורה.

ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשוי בכורך וגו' (כז, ט). במדרש איתא שבאמרו 'אנכי' רמז יעקב על עשרת הדיברות המתחילין בתיבת אנכי, וכן להלן על הפסוק 'בא אחיך במרמה וייקח ברכתך' מתרגמינן 'בחכמתא', ואמרו על זה במדרש (רבא, פרשה ס"ז, ז, ט) 'יוחנן אמר בא בחכמת תורתו, ע"כ.

חזינן מדברי המדרש שזכות התורה הק' היא שעמדה ליעקב אבינו לקבל את הברכות, ויש להבין עומק הדבר.

עוד יש להבין מה שנאמר בברכת יצחק לעשוי, 'והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צווארך', ופירש"י כשיעברו ישראל על התורה ויהיה לך פתחון פה להצטער על הברכות שנטל, ופרקת עולו וגו'. וקשה שהרי כשבירך את יעקב לא התנה עמו קודם למעשה שהברכות יחולו רק אם יקיימו התורה, ואיך עשה התנאי אחר שכבר נטל יעקב את הברכות.

ובספר 'פנים יפות' מקשה מצד נוסף, הרי מצינו שיעקב ועשוי נחלקו עוד במעיי אמם, יעקב נטל עוה"ב ועשוי נטל עוה"ז, ואמנם מטעם זה רצה יצחק להעניק את הברכות לעשוי שבחלקו נפל העוה"ז, ואם כן היאך באמת נטל יעקב את הברכות שהן לעוה"ז.

מצילים מזוטו של ים

ונראה לתרץ כל זאת ביסוד שהביא החיד"א (חסדי אבות, פ"ג, משנה ג) בשם מהר"ש פרימו זצ"ל מהקדמונים, שתוקף החלוקה בין יעקב לעשוי בשתי העולמות היה רק עד קבלת התורה, אך כאשר קיבלו ישראל את התורה זכו גם בחלק בעולם הזה.

וטעם הדבר דהנה איתא בגמרא על שעת מתן תורה (שבת פח, א) שתנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים את התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו.

נמצא שכאשר קיבלו בני ישראל את התורה הצילו את העולם כולו מלהיחרב ולשוב לתוהו ובוהו, ועל כן באותה שעה זכו ישראל מן הדין גם בחלק בעולם הזה, דהרי קיימא לן (ב"מ, כד, א) המציל מזוטו של ים ומשלוליתו של נהר הרי זה שלו, עכ"ד.

ובזה יתבארו לנו כל המדרשים הנ"ל, מה ראה יעקב להזכיר את התורה המתחילה ב'אנכי', ומהו שבא בכוח חכמתא דאורייתא, אך העניין הוא כי בכואו לקבל את הברכות, הקדים והזכיר באיזה זכות הוא ניגש כלל

לקבלם, שהרי לכאורה חלקו הוא לעולם הבא וכדברי ה'פנים יפות' הנ"ל.

לזה אמר 'אנכי', רמז לעשרת הדיברות ולתורה הקדושה שבזכותה יש לישראל חלק גם לעולם הזה וכדברי מהר"ש פרימו, וממילא ראויים הם להתברך וליהנות גם משמני הארץ ורוב דגן ותירוש.

לקיים את העולם בכל רגע

עוד יתיישב בזה הפסוק והיה כאשר תריד וגו', דהנה מצינו שהתנאי שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שיתקיים בזכות התורה, לא היה רק בשעת קבלת התורה, אלא בכל רגע ורגע מתקיים העולם רק בזכות לימוד התורה, וכמאה"כ 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת' (ירמיהו לג, כה).

וכידוע המעשה עם אביו של בעל ה'אבני נזר' זי"ע שבאחת השנים ביום הפורים כאשר עמך ישראל טרודים במצוות היום, היה הוא היחיד שישב ועסק בתורה ובאותה שעה נתקיים העולם כולו בזכות לימודו, ובזכות זה זכה לבן שהאיר את העולם בתורתו.

נמצא שזכותם של ישראל ליהנות מהעוה"ז איננה דבר מוחלט, אלא מעין זיכיון התלוי ומתחדש בכל רגע, כל זמן שישראל עוסקים בתורה הריהם מצילים את העולם מזוטו של ים ומכוח זה רשאים הם ליהנות מהעוה"ז, ועל דעת כן ובתנאי זה ניתנו הברכות ליעקב אבינו.

אבל אם ח"ו יהיה 'כאשר תריד ופרקת עולו' ויעזבו את התורה, אזי פקעה זכותם בעולם הזה וממילא הברכות אינן יכולות להתקיים בהם, ודו"ק.

הקול קול יעקב והידיים ידי עשוי (כז, כב). ה'חתם סופר' (בספר 'תורת משה') הקשה למה לא השתדל יעקב להידמות לעשוי גם בקולו, לדבר בלשון קשה כדרכו של עשוי, ולא בנחת ובלשון כבוד כדרכו.

וי"ל על פי מעשה שסיפר הגאון ר' אברהם חיים נאה זצ"ל שבימיו של המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל היה יהודי אחד שיצא לתרבות רעה וביקשו תלמידי המגיד להשפיע עליו לחזור למוטב, נמנו ביניהם שישלחו להזהירו שאם לא יחזור בו יטילו עליו חרם ר"ל.

כאשר באו לשאול רשות מהמגיד לכך, אמר להם שישאל בשאלת חלום כדת מה לעשות. עשה המגיד שאלת חלום וענו לו שישאל את הרב בעל התניא זי"ע שהיה הצעיר שבתלמידיו.

כשבאו לשאול את פי בעל התניא, אמר להם שיזהירו את אותו יהודי שאם לא ייטיב את דרכיו יכניסוהו ב'חרם', הוא הרי יחשוב שמוזהירים אותו ב'חרם' אמתי, וממה נפשך אם יחזור בתשובה הרי טוב, וגם אם לאו הרי לא עשינו כלום, ואמנם כן עשו והועיל להם.

לאחר מעשה הרהר הרב המגיד ז"ע כי אם מן השמים שלחוהו להימלך בתלמידו, אולי עליו לפנות לו את מקום הנהגת העדה. ויעש עוד פעם שאלת חלום גם על זה, ונאמר לו שוב מן השמים שישאל גם זה להרב בעל התניא, וילך המגיד אל הרב ותמה בפניו על פשר דבר זה.

ענה לו הרב כי בעולם האמת שהוא עלמא דקשוט, שם אין להם עצה כזאת להטעות ולהערים אפילו לצורך, שהרי עולם האמת הוא, וגם אתם רבינו הגעתם לדרגה כזו שאינכם יכולים להשיא עצה כזאת, ולכן שלחו אתכם אליי.

לפי מעשה זה ביאר הגרא"ח נאה זצ"ל הגמרא ביבמות (ק,ג) שרב היה לו אשה קשת רוח והיתה ממרת את חייו, וכל מה שרב אמר עשתה להיפק. לימים כשגדל בנו ר' חייא נתחכם והיה מוסר לאמו להיפק ממה שביקש אביו, כך שלמעשה עשתה כרצון אביו.

ולכאורה למה רב עצמו לא נקט בעצה פשוטה זו, י"ל שרב לפום גדלותו לא עלה כלל על דעתו להוציא מפיו אחרת מכפי שחשב, אף שבאמת אין זה נחשב לשקר ממש, וכמובא שם שלבסוף הורה גם לבנו לחדול מכך מטעם זה. אבל בנו שהיה כבר דור אחד תחתיו, הוא חשב גם על עצה כזאת, עכ"ד.

ובזה יבואר גם לענייננו שיעקב אבינו לא עלה על דעתו להתחכם ולהערים כל כך ולדמות קולו כקולו של עשיו, רק עשה כפי מה שאמרה לו אמו לשנות הבגדים ולא יותר.

המהרי"ד מבעלזא ז"ע עשה פעם סיום מסכתא ובא אביו הרה"ק רבי יהושע ז"ע להשתתף בסעודה וסיפר שיעקב אבינו ערך פעם סעודת סיום על מסכת בבא קמא והנה בא עשיו מן השדה ורואה את השולחן ערוך בבשר ודגים וכל מטעמים, שאל עשיו מאי האי, והסבירו לו מהו סיום מסכתא.

התחיל עשיו לחשוב הנה אני עמל ויגע בשדה להשיג תענוגי עוה"ז בקושי גדול, ואילו יעקב יושב אוהלים בבית המדרש, ולא רק זאת אלא גם עולם הזה יש לו. החליט עשיו להתיישב ללמוד, פתח מיד מסכת בבא קמא והחל ללמוד דף ועוד דף.

אך משהגיע לדף ע"ז עמוד א' חשכו עיניו בראותו שתי שורות גמרא ועל זה יש פירוש התוספות המשתרע על כל הדף (אגב, המונקאטשער רב ז"ע כותב שבעלי התוספות כתבו דיבור זה בהיותם במאסר, יום לפני שהוציאו להורג על קידוש ה') מיד סגר עשיו את הגמרא בכעס ויצא לשדה כדרכו מקדם, עכ"ד.

הנה הבעלזער רב ז"ע לא אמר דברי בדחנות, אלא מוסר השכל עמוק יש בדבריו, דהנה איתא ב'מאור עיניים' שבכל אחד יש חלק יעקב וחלק של עשיו, ועל כן צריך כל אחד להיזהר מאוד שלא יהיה ח"ו כעשיו שבהגיעו לדבר הקשה הרים ידיו ועזב כל התורה והעבודה, אלא עליו להתגבר ולהתייגע עד שיומתק לו.

והן אמת הוא שבלימוד התורה נדרשת יגיעה, יגיעת הגוף ויגיעת המוח, וכדאיתא מהרה"ק משפטיווקא ז"ע כי המוח הוא הרך והענוג מכל האיברים, וכאשר הוא מתייגע בלימוד התורה אזי הוא גורם תענוג גדול להשי"ת. תורה מגנא ומצלא מהיצר הרע, זהו התבלין נגדו ורק הוא יכול להועיל.

ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו (כה, כח). ביאר הרה"ק ר' מאיר פרימישלאנער ז"ע דהנה אמרו ז"ל (שבת פט, ב) לעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי וכו' ורק יצחק מלמד עליהם זכות ואומר 'פלגא עלי פלגא עלך', והטעם כי יצחק סבל צער מבנו עשיו, ועל כן יהיה לו פתחון פה כביכול לומר להקב"ה שכפי שהוא סבל את בנו, כך גם השי"ת ימחל לישראל בניו.

ולזה רמז הכתוב 'ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו', היינו כי בזכותו יהיה לו פתחון פה ללמד זכות ולהמליץ על ישראל לעתיד לבוא.

ומהרה"ק ר' שלמה מקארלין ז"ע איתא על הפסוק 'וכל בניך לימודי ה', שכפי התנהגותו של האדם עם בניו, כך הקב"ה מתנהג עמו.

שוה"ט ליל שב"ק פרשת חיי שרה בית שמש, תשפ"ד

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג, כ). ובאור החיים הקדוש ז"ל, עוד יתבאר הכתוב על זה הדרך 'ויהיו חיי שרה' פירוש בצער היו חיי שרה, 'מאה שנה' כי בכלול הייתה בצער, עד תשעים שנה והיא בחבלי לידה שלא ילדה לאברהם, וצא ולמד מה שאמרה רחל 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי וגו'.

ומתשעים עד מאה בקרוב שהיה ישמעאל רודף את יצחק להורגו כאומרם ז"ל, והייתה מצטערת על הדבר הרי מאה שנה, ועשרים שנה ושבע שנים לאלה יחשבו שני חיי שרה כי אז בטחה בבנה כי כבר גרש אברהם את ישמעאל, עכ"ל.

וב'דעת זקנים' מפרש כעין זה, שתשעים שנה הייתה בלא בנים ומי שאין לו בנים חשוב כמת (נדרים סד, ב) וכו' עיי"ש.

ולכאורה יש בזה מילתא דתמיהא, איך שייך לומר שתשעים שנה הייתה שרויה בצער על שלא זכתה לבנים, והלא יש לגרוע מהם

את שנות ילדותה קודם שנישאת לאברהם שעדיין לא נצטערה בעניין זה דלא ידעה שלא תלד.

והנראה לבאר לפי דברי החתם סופר ז"ע (תורת משה, תניינא, בריש פרשתן) עה"פ ויהיו חיי שרה ז"ל, איתא בבראשית רבא, רבי עקיבא הי' יושב ודורש והצבור מתמננם, ביקש לעוררם אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינה מפני שהי' בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז שנים, והוא פלאי, גם איך עיי"ז הקיץ אותם מתרדמתם.

ונראה לפרש כי תואר מלת 'חיי' יאמר על המעשים טובים, שזה עיקר חיות האדם, ומצינו בגמ' כי הצדיק נקרא חי בשביל מעשים טובים שלו ולכן כשאמר 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים' נראה הכונה שכל הקכ"ז שנה הי' אצלה בבחינת 'חי', היינו עשיית המעשים טובים.

וקשה לכאורה איך יהיו כולן שוין לטובה במעשים טובים, הא בימי הנערות ודאי לא עשתה מע"ט כל כך, וליישב הדבר נקדים הנאמר (משלי ל"א) 'ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה', ואמרו במדרש שזה נאמר על שרה אמנו, ויש להבין מ"ש 'וחוק לנערותי' שלכאו' הוא רק כפל העניין, כי כבר אמר 'ותתן טרף לביתה' היינו שנתנה את כל צרכי הבית.

אמנם לפי מה שכתבנו נחא כי הצדיק הגמור הוא רואה להשלים אח"כ את כל השנים שעברו עליו בראשונה בלי מע"ט כראוי, ולא יתן שינה לעיניו ער שישלים ויתקן את כל השנים כולם שוים לטובה, וזהו שנאמר 'ותקם בעוד לילה' היינו שהייתה מעברת שינה מעיניה, למען 'תתן טרף לביתה', פי' ביתה זה העוה"ב ששם הוא עיקר דירתו של האדם, 'וחוק לנערותיה', פי' שהשלימה אז המעשים טובים שלא עשתה בימי נערותה.

וזה הי' כוונת רבי עקיבא כשראה שביקש העם להתנמנם ובקש לעוררן אמר להם דבר זה שאסתר מלכה על קכ"ז מדינות בזכות שרה שחייתה קכ"ז שנים, ויוקשה הלא בימי קטנותה בודאי לא עשתה מעשים טובים כל כך, וצריך לומר שאחר כך השלימה גם אותן השנים במעשים טובים ע"י שקמה בעוד לילה כנ"ל, ומזה יקחו מוסר כי המה לא די שאינם נעורים בלילה לשמוע ד"ת, הנה גם ביום בעת שעוסקים בתורה המה ישנים וכו', עכ"ל.

והנה על פי זה יבוארו דברי האור החיים הק' שתשעים שנותיה הראשונות של שרה היו בצער חבלי לידה, ולכאורה צ"ב דשנות קטנותה אינם מן המניין, אך הביאור הוא כדברי החת"ס ועל פי דרכו, כי שרה אמנו הייתה קמה בעוד לילה לעסוק במעשים טובים, והנה דרך העולם הוא שבליילה הבריות ישנים ואז אין צער, אבל היא שהייתה נעורה בלילות הצטערה גם בשעות

האלו, ובזה השלימה את שנות קטנותה שיעלו גם הם במניין התשעים שנה של צער.

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג, א). ולהלן (כה, ז) אצל אברהם כתיב 'ואלה שני חיי אברהם אשר חי מאה שנה ושבעים שנה וחמש שנים', ובספר 'יריעות שלמה' מביא השאלה למה לא חייתה שרה כל כך שנים כמו אברהם, והיא הייתה צדקת כמוהו, וכן שואל הגרעק"א (בספר דרושיו וחידושי עה"ת) בשם המפרשים.

והנראה לבאר בהקדם דברי המדרש (בראשית רבא, נט, א-ב-ג) על הפסוק 'ואברהם זקן בא בימים', שהטעם שזכה אברהם לזקנה משום שנאמר בו (לעיל, יח, ט) 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט'.

וביאור הדברים נראה על פי מה שכתב ה'חתם סופר' (תורת משה, כי תבוא) על הפסוק 'והותירך ה' לטובה בפרי בטנך', ומבאר עפ"י דברי הרמב"ם באיגרת לבנו רבי אברהם ז"ל, שלכל אדם יש קצבה מה הוא צריך לתקן בתורה ובמצוות, ומי שגמר הקצבה היא השלים ימיו, אמנם כל זה אם הוא חי לעצמו, אבל אם יש לו בנים או אחרים הפועל עליהם להטיבם אז אין קצבה לזה, ועל זה אמר 'והותירך ה'', שיתן לך מותרות חיים לטובה, 'כפרי בטנך' כדי שתוכל לפעול עליהם, עכד"ק.

ומעתה יובן העניין שאברהם האריך ימים יותר משרה, משום שהוא היה צריך לצוות לבניו אחריו ללמדם את הדרך ילכו בה ושמרו דרך ה', כדאיתא במדרש, ולכך זכה לזקנה ולאריכות ימים ושנים יותר ממנה, דאע"פ שכבר השלים תפקידו זכה למותרות חיים לטובה בזה העולם כדי לחנך וללמד את צאצאיו לשמור ולעשות צדקה ומשפט, וכדברי החת"ס.

ויושם לפניו לאכול וגו' ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני (כד, לג - מג). וברש"י, גם אתה לרבות אנשים שעמו, עכ"ל.

ובספר 'בנין אריאל' להג"ר שאול מאמסטרדם זצ"ל מדקדק למה לעיל בעת שהתרחש הדבר, לא נזכר ריבוי זה שנתנה מים גם לאנשים אשר עמו, ורק עתה כשסיפר אליעזר את הדברים נזכר הדבר לראשונה.

מקבלים בו יהודים הבאים במאכל ומשקה איני חפץ להשתדך עמו, ע"כ.

ולפי זה יבואר דכאשר הגיע אליעזר לחפש שידוך עבור יצחק אבינו, ידע שהנערה המיועדת צריכה להיות מבית כזה שמקבלים בו פני אנשים הבאים מן הדרך ומשיבים את נפשם במאכל ומשקה, ועל כן רצה לראות אם תשאב מים ותיתן גם לאנשים אשר עמו, מבלי שתתבקש על זה.

ובזה יומתק הא דבשעת מעשה לא נזכר פרט זה, כי כאמור רצונו של אליעזר היה לראות אם תעשה כן מעצמה, והיה מחריש ומשתאה לדעת איך תתנהג. רק לאחר מכן כשסיפר הדברים לאביה, אז סיפר לו אליעזר ששאבה מים גם לאנשים אשר עמו והשיבה נפשם, והיינו שהנהגה זו הייתה לו לסימן ואות שהיא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוניו.

והנראה לבאר על פי המסופר על הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שפעם הציגו לו בחור אחד לקחתו לחתן, ושלח הרה"ק כמה מחשובי חסידיו לבחון את הבחור ולעמוד על טיבו, ונסעו לביתו של הבחור וישבו עמו כמה שעות ופלפלו עמו בסוגיות עמוקות בש"ס.

כשחזרו אל הרה"ק סיפרו לו שאכן מדובר בבחור חריף ובקי טובא, מלא וגדוש בתורה ויראת שמים, והפליאו את ידיעותיו ועמקותו בכל סוגיה בש"ס ופוסקים.

שאל אותם הרה"ק האם כשהגעתם לביתו של הבחור קיבלו אתכם במאכל ובמשקה להשיב את נפשכם לאחר הנסיעה שנסעתם, השיבו החסידים שלא, אם כך, נענה הרה"ק, אינני מוכן לשמוע על שידוך זה, כי בית שלא

ועד החבורות החסידי לעלוב בארה"ק בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד, ערש"ק פרשת תולדות תשפ"ד

אם נצוֹרָה פְּכַבֵּת אוֹמֶרֶת הַלְּכוֹת שֶׁבַת

בפקודת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א יתקיימו אי"ה בכל מוצאי שבת קודש של שבתות החורף סדר לימוד מיוחד לבחורי אנ"ש בבתי מדרשינו די בכל אתר ואתר (למעט בחורים שיש להם סדרי ישיבה) בו יגו הבחורים בתורתנו הק' ובהם נגהה יומם ולילה.

בהוראת הקודש הסדר מחולק לשניים: ברישא ילמדו מה שליבים חפץ, ובסיפא ילמדו כמה סעיפים משנה ברורה הלכות שבת.

בסוף הסדר יתיישבו בצוותא חדא ללבן את הסוגיא ולשמוע שאלות הלכה למעשה מתוך החומר הנלמד מפי אברכים חשובים שליט"א.

כמו"כ יחולקו לבחורים דפים למבחן עצמי של החומר הנלמד ולאחר מכן דף תשובות, השאלות והתשובות הינם לשינון עצמי ולא כמבחן, להביא תועלת לקניין נצחי בהלכות שבת.

הסדר הינו בערך שעתיים.

תְּצַלִּיחֵנוּ עַל יְדוּ בַּתּוֹרָה תְּשְׁמִיעֵנוּ מִפִּיּוּ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה בְּמִהְרָה

בברכת התורה
ועזר החכורות

נ.ב. אי"ה ובל"ג הבחורים החשובים שישתתפו בסדרים אלו יתוגמלו... כאשר נפרסם בהמשך.

השכּוּחַ וְתַחֲלִימֵי כְּסִיפָתָא דְּאִינֵי סִינּוּ 6"ע - הַלְּכוֹת כּוֹר

פרק שני

עובדות והנהגות בענייני שידוכים מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

הצעת שידוך לפני התקיעות

מספר אחד מחשובי אנ"ש שליט"א: שנה אחת לפני ראש השנה כשנכנסתי אל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע עם קוויטל כנהוג, הזכרתי בו את בתי שתחי' שהגיע לפרקה שתזכה להשתדך במהרה ולהקים בית נאמן בישראל.

והנה ביום ראש השנה (היה זה בשנה בה התפללו בביהמ"ד סאטמאר בירושלים) תפילת שחרית הסתיימה והתחילה ההפסקה שלפני התקיעות, אני עדיין ניצבתי במקומי והנה להפתעתי ניגש אליי הרבי זי"ע בכבודו ובעצמו.

"איך האב געטראכט" פונה אליי רבינו, "חשבתי על שידוך מסוים עבור בתך, אחד מבחורי אנ"ש הנמצא כעת כאן בביהמ"ד, יחד עם אביו ומשפחתו. ובכן, כדאי לנצל את ההזדמנות שאתה נמצא פה והם נמצאים פה, לשלוח מישהו ולהציע את השידוך".

לרגע אחד נעתק ממני הדיבור, אך הרבי בנימה מעשית פונה אליי ושואל האם יש מישהו שהייתי רוצה לשלוח לשמש כשדכן, הרהרתי לרגע ונקבתי בשם של אחד מאברכי אנ"ש שכבר הציע לי בשעתו שידוך. 'זייער גוט - טוב מאד' נענה הרבי וחזר למקומו.

לא עברה שעה קלה ועוד בעיצומה של ההפסקה שלפני התקיעות ניגש אליי אותו אברך ומספר לי שהרבי קרא לו וביקש ממנו לגשת ולהציע את השידוך המדובר לצד הבחור, וכי הוא כבר התחיל להניע את גלגלי השידוך.

לא הייתה זו הפעם היחידה שרבינו עסק בהצעת שידוכים בשעה נשגבה זו של לפני התקיעות, וכפי שמסיים אותו חסיד בהתפעלות: היו צדיקים כידוע שעסקו לפני התקיעות בלימוד קצות, היו שעסקו בעבודות קודש אחרות, ואילו רבינו זי"ע לפני התקיעות עסק בלהציע שידוכים ליהודים, ללמדך כמה גדול ונשגב היה בעיניו הדבר...

כיוצא בזה מספר אחד מאברכי אנ"ש שליט"א: שנה אחת בחג הפורים שהה אבי שליט"א בחוץ לארץ, באותם ימים הגיעה אחותי שתחי' לפרקה ונכנסה לפרק השידוכים. והנה בליל פורים לאחר קריאת המגילה פונה הרבי זי"ע לאחי הגדול שליט"א ומבקש ממנו להתקשר זה עתה לאבי שליט"א השווה כאמור בחו"ל ולהציע לו את אחד מבחורי אנ"ש עבור אחותי.

ונפעמנו אז לראות איך בליל פורים מה מונח בראשו של רבינו? להציע שידוכים ליהודי שבתו הגיעה לפרקה.

לשמח יהודים ולחזקם

מעבר למטרה העיקרית להרבות הקמת בתים בישראל, מטרה נוספת ולא פחות חשובה

הייתה לרבינו בהצעת שידוכים - לשמח יהודים, לחזקם ולעודדם.

רבינו ראה בהצעת שידוך ליהודי מעשה של 'גמילות חסד' עצומה, להעניק למוצע ולהוריו את ההרגשה שמישהו חושב עליהם, מישהו נותן עליהם את דעתו, בפרט בבתים שבהם מתעכב אחד מבני הבית בשידוכיו וכל הצעה היא כמים קרים על נפש עייפה.

במקרים רבים עצם ההצעה, אף אם לא יצאה בסוף לפועל, די היה בא להביא שמחה וחיוק לבחור ולהוריו, והרבה סיפורים ועובדות ישנן סביב עבודת קודש זו שהייתה לרבינו. מספר לנו הרה"ח ר' יוסף טיקוצקי שליט"א שזכה לקרבה מיוחדת אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

לפני שנים רבות, יום אחד בחול המועד פסח נסעתי ל'פארק' ליד בני ברק עם ילדי שיחיו בשעות אחה"צ המוקדמות, לפתע מתקשר אליי הרבי ושואל אותי איפה אני עכשיו, אמרתי לו שאני נמצא בפארק עם הילדים, אבל זה קרוב לב"ב.

"האם תוכל לעלות אליי לכמה דקות?" ביקש הרבי באופן יוצא דופן והוסיף שנמצא אצלו כעת בחור מבוגר מאמריקה יחד עם אביו, ורצונו שאגיע כעת לקחת פרטים מאותו בחור ולשמוע מהם בפרוטרוט מה הם מחפשים, כדי שייצאו מכאן עם הרגשה מעשית.

כמוכן שבשמעי זאת חזרתי במהירות לבני ברק ונכנסתי אל רבינו, ואכן ישבתי עמם בחדרו של רבינו, וב"ה השיחה הייתה די מוצלחת והשיגה את מטרתה. לאחר שיצאו מהחדר פנה אליי הרבי ואמר לי שאחזור לפארק עם הילדים והוסיף והתנצל על שהפריע לי, "אבל ראית כמה חשוב זה היה"...

וסיפור נוסף: היה זה כבר בשנותיו האחרונות של רבינו, באחד הימים בשעת לפני צהרים מתקשר אליי רבינו מעיה"ק צפת ואומר לי במילים אלו "אני מתקשר בעניין הבחור פלוני שהוא מבוגר מאוד, ואני יודע שאתה מנסה לעזור לו, ובכן אני מבטיח לך עוד סכום של כסף חוץ מהדמי השדכנות המקובלים"...

אני ניסיתי להסביר לרבי בטלפון שמה שמעכב את שידוכיו של בחור זה, הוא לא העניין הכספי אלא הקרן עצמה וכו', אך רבינו משיב לי בהפצרה "הקשב היטב, אני רוצה בכל אופן להוסיף משלי עוד סכום כסף לשדכן, רק שיהיה כבר חתן".

לאחר מעשה התברר לי שאותו בחור היה אצל הרבי באותו יום, וכפי הנראה לאחר שהוא יצא, התקשר אליי רבינו.

ומעניין לעניין, סיפר לי אברך מאנ"ש שנכנס אל רבינו בסוף חודש אלול האחרון לחיי

רבינו, בתמימותו סיפר האברך לרבינו שיש לו בן שהגיע לפרקו ומציעים לו שידוך, אבל הוא רוצה להקדים בכמה מילים על הבחור כי כנראה הרבי לא מכיר אותו.

רבי עצר אותו ואמר לו "אני לא מכיר אותו? הוא לומד בישיבה פלונית, הוא די גבוה" ורבינו הוסיף ונקב בעוד סימן מובהק שהבהיר לאב כי רבינו מכיר ויודע היטב מי הוא בנו.

כל מעלותיו אינם חשובות בעיניי

פרק מיוחד במסכת זו מהווים הוראותיו והדרכותיו של רבינו בעניין ה'בירורים' אודות הצעת שידוכים, כשבמרוצת השנים נרשמו מפי בעלי המעשה הרבה עצות והוראות של רבינו בעניין זה המהוות תמרורים לדורות.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בשיחת קדשו (פר' חיי שרה תש"ע): זוכרני שלפני כעשר שנים הוצע איזהו שידוך לא' מקרובי משפחתנו, בחור ירא שמים, שיושב ולומד, נבון, ממש כליל המעלות, ודיברתי אז עם כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל על זו ההצעה.

לאחר שמעו על כל מעלותיו של הבחור, אמר שאינו רואה שום חסרון ומניעה. והנה לקראת סיום השיחה הוספתי ואמרתי לאדמו"ר כבדרך אגב, ששמעתי שהבחור הוא ירא שמים ומקפיד מאוד על זמן קריאת שמע הראשון, ופעמים לומד עד השעות המאוחרות בלילה, ועם כל זה הוא מקפיד מאוד לקרוא קריאת שמע בזמנה.

כ"ק אדמו"ר ז"ל בשמעו את המילים האחרונות ביקשני לעזור ולחזור שוב על מה שאמרתי, ואחרי שחזרתי שוב על הדברים, אמר בתקיפות, "יוצא אם כן שאינו מתפלל תפילת שחרית בישיבה, אם כן בחור כזה אין מה לשמוע ממנו כלל! בחור שלא שומר על סדרי הישיבה, כל מעלותיו אינם חשובות בעיניי".

וההסבר והטעם במעלה הגדולה של שמירת סדרי הישיבה, דהנה בראש וראשונה צריך שיהיה לכל בחור הכנעה לאנשי הצוות של הישיבה, ורואים בחוש שמי שלא הייתה לו הכנעה בצעירותו, הדבר מפריע לו בשנים הבאות שאינו מקבל מרות, לא בביתו, לא במקום לימודיו ואף לא במקום שהוא עוסק לפרנסתו.

ובנוסף לזה יש חשיבות עצומה בשמירת הזמנים והסדרים, כי כאשר בחור אחד שומר על סדרי הישיבה, הרי הוא מביא וגורם שמתחזקים סדרי הישיבה גם אצל בחורים אחרים, ועל ידי שכולם מקפידים על הסדר והזמנים שקבעה הנהלת הישיבה, אזי מתעלה ומתחזקת כל התנהלות הישיבה בכללותה.

מספר הרה"ח המפואר ר' מרדכי גלבשטיין שליט"א: כלל ברזל היה לו לרבינו זי"ע, ווען מהאט א' נגיעה רעדט מען נישט, הוי אומר כאשר חש אדם נגיעה ונטייה לעניין מסוים אל לו לדבר ולגלות את דעתו לשום צד כלשהו, אף אם כוונתו רצויה.

פעם הפליג רבינו זי"ע בפניי בשבחו של בחור מסוים שרצה לשדכן, בין היתר ציין כי נודע לו שהבחור המדובר נבחן מידי חודש דפי גמרא במפעל הש"ס, והזכיר שני מעלות נוספות.

כשהצעת את הבחור למשפחה פלונית ציינתי אף אני את שלשת המעלות ששמעתי בעצמי מהרבי, נכנסו ההורים אל הרבי ובקשו לשמוע על אותו בחור, ברם להפתעתם הרבי אינו מגיב מאומה, כשצינו את הדברים שנמסרו להם משמו - הניד הרבי בראשו ואמר כי 'צריך לברר את הדברים', ההורים יצאו מחדרו של הרבי נבוכים ומאוכזבים.

כשמעתי מהם על תגובתו המפתיעה של רבינו לא יכולתי שלא להביע בפניו את פליאתי הרבה, מה גם שידעתי כי הרבי עצמו חפץ מאד להביא את הדבר לידי גמר, והתשובה ששמעתי מפיו נחרטה עד היום בליבי.

"אומר לך את האמת" גילה הרבי את ליבו, "כיון שנכנסו אליי הורים אלו חשתי פתאום בתוכי ליבי רצון עז בשבחו של הבחור חושש הייתי לדבר מתוך נגיעה בדבר וזו הסיבה שלא אמרתי אף לא מילה אחת...

והדברים יורדים עד עומק השיתין... הלא מדובר היה בדברים שכבר יצאו מפיו קודם לכן, היו אלו עובדות קיימות ומוכחות, ואף שרצונו עז היה לסייע בעניין המדובר, חרד היה שמא עתה יצאו הדברים מפיו בתוספת הטעמה כלשהי, לכן בלם את פיו באופן מוחלט (קובץ 'לאורו ניסע ונלך').

לברר על מידות טובות

מספר המשב"ק הרה"ח המפואר ר' אהרן לוסטיג שליט"א: כשאחת מבנותי שתיחה הגיעה לפרקה

הציעו לי שני שידוכים, האחד היה בחור היושב ולומד יום וליל עד שעה מאוחרת, ואילו השני הצטיין בכך ששמר את סדרי הישיבה כראוי. נכנסתי אל רבינו ושאלתי את פיו לאיזה שידוך

הבירור הטוב ביותר על בחור

מתוך דברי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בשיחת קדשו (ג' ניסן תשע"ז):

ידועה אמרתו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת לובלין, על הפסוק 'לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם' ומקשים המפרשים מהו 'לכו בנים', מדוע לא נאמר 'בואו בנים'. אלא, תירץ רבי מאיר, כאשר רוצים לדעת מה מצבו האמתי של בחור, האם הוא אכן בגדר 'שמעו לי', האם הוא שומע לדבר ה', זהו דווקא כאשר 'לכו בנים', כאשר הוא הולך לביתו מהישיבה, שם נבחן מצבו האמתי. ימי בין הזמנים הם ההוכחה הטובה ביותר למעמדו הרוחני של בחור.

ורגיל אני להציע לשואלי דבר, כאשר מבקשים לברר ולדעת אם בחור פלוני שקוע באמת בתורה, ללכת ולראות מתי הוא משכים לתפילה בימי הזמנים, האם הוא יושב ולומד גם מחוץ לסדרי הישיבה, האם הוא מנצל את ימי השישי הארוכים, ומה מעשיו בשבתות הארוכות של ימי הקיץ, כמו גם במוצאי שבתות החורף.

בחור היושב ולומד גם בשעות האלו, כשהמסגרת אינה מחייבת אותו, זו ההוכחה הטובה ביותר שהוא אכן מצוי בעולמה של תורה, שהוא קשור ומחובר ללימוד התורה. בחור כזה חזקה עליו שימשיך להיות בעולמה של תורה גם לאחר שייצא מהישיבה ויקים בעז"ה את ביתו.

לגשת, באורח יוצא מן הכלל נענה לי רבינו שלא אשווה ביניהם בלימוד, אלא שאברר היטב למי מהם יש מידות טובות יותר, בלשו"ק 'זאג מיר נישט מיט'ן לערנען זאג מיר ווער האט בעסערע מידות". ואכן הוראה זו שמרה נפשי ולאחר שבירתי ונודע לי מי מהם מצטיין במידותיו, הורה לי רבינו ללכת על שידוך זה.

מספר המחנך המפורסם הרה"ח ר' נתן שמעון קאפ שליט"א: היה זה בעת הנסיעה הראשונה לפולין לז' שבט, לציון רביה"ק הרבי ר' דוד זי"ע, באותה נסיעה הרשה רבינו לבחורים בישיבות הגדולות להצטרף לנסיעה.

באותם ימים טרם היה הדבר מקובל בעולם הישיבות ואמי שתיחה שלחה אותי לשאול את רבינו זי"ע האם הנסיעה לא תזיק חלילה לשמי ותפריע לי לשידוכים, תשובתו של רבינו הייתה: "לא רק שלא זה יפריע, זה יעזור".

ואכן, מציין המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א, באותה שנה כל הבחורים שנסעו באו בקשרי שידוכין.

שש שנים יעבוד

מספר הרה"ח ר' יצחק יעקב טיקוצקי שליט"א: אחד מטובי בחורי אנ"ש בא בקשרי שידוכין בשנת ה"ח לחייו. בשמחת האירוסין שלו הגיע כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להשתתף ושם נכח גם ראש הישיבה של החתן.

במהלך השמחה התאונן ראש הישיבה בפני רבינו זי"ע על ההפסד של הישיבה שהחתן - בחור כה חשוב ומופלא עומד לעזוב אותה בעוד כמה חודשים עם נישואיו בשעתומו"צ, בהוסיפו כי "אצלנו היו אומרים שכל בחור צריך ללמוד לפחות את 'שבע השנים הטובות' בישיבה, כלומר שבע שנים בין בר המצווה עד גיל עשרים, ורק אז, בגיל עשרים, אפשר להתחיל לעסוק בשידוכים ולא קודם".

רבינו הקשיב לדבריו אך נענה והשיב לו בחביבות על אתר: 'אצלנו היו אומרים שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חינוב', היינו שבחור צריך ללמוד בישיבה שש שנים, משנת ה"ג עד שנת ה"ט, ובשנה השביעית, בשנת העשרים לחייו, אז כבר צריך הוא להיות אברך ולהקים את ביתו (וראה בשיחת קדשו של רבינו זי"ע - פתיחה פרשת נח תש"ן, שהזכיר רבינו בהרחבה מאמר זה).

ג' סעיפים בכל יום

כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הַמְשַׁכְּן מֵאָה אֶמְה אֶרְךָ וְחֲמִשִּׁים אֶמְה רַחֵב, וְאִם הוּא מְרַבֵּעַ עוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן שְׁבַעִים אֶמְה וְאַרְבָּעָה סְפָחִים עַל שְׁבַעִים אֶמְה וְאַרְבָּעָה סְפָחִים (וּבְאֲמֹת שְׁלֹשׁ חֲמִשִּׁים וְשֵׁשׁ עַל חֲמִשִּׁים וְשֵׁשׁ וּמֵעַט יוֹתֵר), וְאִם הַמְקוֹם עָגַל אוֹ בְּשָׂאָר צִיּוֹר, צָרִיכִין גַּם כֵּן לְחַשֵּׁב כֵּן שְׂעִילָה בְּמִרְבַּע (בְּתִשְׁבָּרַת) חֲמִשָּׁת אֲלָפִים אֶמְה (וּבְאֲמֹת שְׁלֹשׁ אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים). אַךְ אִם אֶרְכּוּ יוֹתֵר עַל פִּי שְׁנַיִם בְּרַחְבּוֹ אֶפְלוּ רַק אֶמְה אַחַת, אִם נֶחְשָׁב כִּיּוֹתֵר מִבֵּית סָאֲתִים כִּיּוֹתֵר מֵאֶמְה דּוּמָה לְחֻצֵר הַמְשַׁכְּן.

שְׁבִנָּה לוֹ בֵּית דִּירָה אוֹ שְׁפַתַּח פְּתַח מִבֵּיתוֹ וְאַחַר כֵּן הִקִּיף שֵׁם בְּמַחְצוֹת כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂין הַחֲצוֹת לְבֵתִים, אִם אֶפְלוּ אִם הוּא גְדוֹל הַרְבֵּה מְאֹד הֵי רְשׁוֹת הִתְחִיד גְּמוּר. אֲבָל כָּל שְׁהִקִּיף שְׁלֵא לְשֵׁם דִּירָה כְּגוֹן גְּנוֹת וּפְרָדִסִּים שְׂאִין הַמַּחְצוֹת עֲשׂוּיֹת אֶלָּא לְשִׁמּוֹר מֵה שְׁבַחְתוֹכֵן, בְּאֵלוּ יֵשׁ חֲלוּק בְּגִדְלוֹן, אִם אִינוּ גְדוֹל מִבֵּית סָאֲתִים (שְׂבִיבָאָר בְּסַעֲיָף שְׁלֵאֲחַר זֶה), מְתָרִין לְטַלְטֵל בְּתוֹכוֹ (וְעִין לְקַמֵּן סַעֲיָף ג') אֲבָל אִם הוּא גְדוֹל מִבֵּית סָאֲתִים דִּינוּ כְּכַרְמְלִית. סַעֲיָף ב.

כְּמָה הוּא שְׁעוֹר סָאֲתִים, כְּמוֹ שְׁהִיָּה חֻצֵר

קיצור שו"ע

שב"ק תולדות, ה' כסלו ה'תשפ"ד

סעיף יג.

מִתֵּר לְשַׁפֵּךְ שׁוֹפְכִין בְּחֻצֵר שְׂיֵשׁ בְּה אֶרְבַּע אֲמוֹת עַל אֶרְבַּע אֲמוֹת, אִם עַל פִּי שְׂיֻצְאִין לְרְשׁוֹת הַרְבִּים.

סִימָן פג - הִקִּיף מַחְצוֹת לֹא מֵהַנִּי אֶלָּא כְּשִׁהִקִּיף לְדִירָה וְבו' סַעֲיָפִים

סעיף א.

הִקִּיף מַחְצוֹת לְטַלְטֵל בְּתוֹכָם לֹא מֵהַנִּי אֶלָּא כְּשִׁהִקִּיף לְדִירָה. וּמֵהוּ נִקְרָא מְקַף לְדִירָה, זֶה

דברות קודש בפרסום ראשון מרשימות הרה"ח ר' יואל עקיבא איגר שליט"א מראשי חבורת הבחורים בבני ברק

זה ב'עשה טוב' וזה ב'סוד מרע' אך מטרה אחת הייתה להם לעבוד את בוראם, רק לאחר שיצאו ממעי אמם אזי 'יפרדו' זה לרשעו וזה לתומו (תשנ"ט, צפת).

ויחפרו עבדי יצחק וגו' ויריבו רועי גרר לאמר לנו המים (כו, יט-כ). ובהמשך כתיב (שם כא) 'ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה', ושם (כב) 'ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות, ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ'.

יש לדקדק למה בשני הבארות הראשונים כתיב ויחפרו, לשון רבים, ובבאר השלישית כתיב 'ויחפור', לשון יחיד, והנראה דהנה הבארות אלו רומזות על תורתנו הקדושה, דאין מים אלא תורה (תענית ג). ובזה י"ל דאת שני הבארות הראשונים חפרו עבדי יצחק, ולכן כתוב ויחפרו לשון רבים, וכמוכן שהם לא חפרו כ"כ לשם שמים, ולכן רבו על שני הבארות האלו.

אבל את הבאר השלישי כרה יצחק עצמו, לכן כתיב ביה 'ויחפור' לשון יחיד, וזה הבאר היה בבחינת תורה שנלמדה לשם שמים, ולכן עליה לא נתקוטטו.

ובזה אפשר לבאר המשך הכתוב (כו, כב) 'כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ', והוא על פי דברי המשנה (אבות ג, א) 'הלומד מחברו כו' אפילו את אחת, צריך לנהוג בו כבוד, שכן מצינו בדוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו, שנאמר 'ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי', ע"כ.

וצ"ב מה הראיה מאחיתופל ששם היו ב' דברים, ומנין לנו שאפי' לא למד אלא אות אחת ג"כ חייב לנהוג בו כבוד.

ותירץ החידושי הרי"ם זצוק"ל דכשאדם לומד אפי' אות אחת מאדם כשר אינו נשאר אותו כמו שהוא, אלא אותה פרה ורבה, וצומחים ומתפתחים ממנה חידושים ותירוצים על קושיות, אבל כשלומד דבר מאדם שאינו כשר והגון, אז לא נשאר אלא זה האות בלבד, כי דבר הבא מאדם שאינו כשר אינו מצמיח פירות חדשים.

וזהו שאמרה המשנה ש'הלומד מחברו את אחת חייב לנהוג בו כבוד', כיון שמאות זה נעשה כמה הלכות וכמה דברים, וממי אתה למד מאחיתופל שלא לימד לדוד אלא ב' דברים בלבד, פי' שלא נאמרו בכשרות ולכן לא נשארו מהם רק אלו ב' דברים בלבד, שלא צמחו מהם עוד חידושים, ועכ"ז נהג בו דוד כבוד, וא"כ ק"ו למי שלמד אות אחת מאדם כשר שנעשה מזה כמה חידושים, עכדה"ק.

וזה מרומז בכתוב 'ופרינו בארץ', שהבאר השלישית שהיא בבחי' תורה שלמד יצחק אבינו בעצמו לשם שמים, היא הייתה פרה ורבה וגדלה עוד ועוד, כדרך חידושי תורה הנאמרים מפי אדם כשר וכנ"ל, ולכן 'עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ' (תשנ"ז, לייקוד).

את ישמעאל, וכיון שראתה שגם היא לא זכתה עדיין לזיכור לגמרי, אמרה הלואי שלא העמדת י"ב שבטים, דלהעמיד י"ב שבטים צריך להיות מזוכך לגמרי, ואכן אצל יעקב נולדו י"ב שבטים שהוא הייתה מיטתו שלימה.

ושני לאומים ממעיך יפרדו (כה, כג). יש לפרש על פי דברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל על מה שאמרו ז"ל עה"פ 'ויתרוצצו הבנים בקרבה', שכשהייתה עוברת על פתחי ע"ז עשוי רץ ומפרכס לצאת, וקשה על זה הא דרשו חז"ל (סנהדרין צא, ב) 'לפתח חטאת רובץ', שהיזה"ר שולט באדם רק מעת שיוצא ממעי אמו, אבל לא לפני זה, ואין יכול להיות שכבר במעי אמו היה לעשוי היזה"ר לעבוד ע"ז.

ותירץ כ"ק אדמו"ר זצ"ל דהנה כל אדם מגיע לעוה"ז לתכלית הנרצה, וכל אחד יש לו דרך העבודה שלו שהוא צריך לעבוד על זה, וכשאדם רואה שיש לו ניסיונות מאוד גדולים בדבר מסוים והיצר מתעצם כנגדו בדבר זה, אזי ידע שהוא נשלח לעוה"ז רק לתקן זה הדבר, ומשום הכי יש לו הרבה ניסיונות בזה.

והנה יעקב אבינו נשלח לעוה"ז לקיים "עשה טוב", ללמוד וללמד ולהפיץ יראת ה' ואהבת ה' ולישב באוהלה של תורה, מה שאין כן עשוי נשלח לעוה"ז כדי לקיים "סוד מרע", להילחם ברע, לאבד את העבודה זרה ולשרש אחריה ולעקור אותה, ולכן כשעברה רבקה על בתי עבודה זרה היה עשוי רץ ומפרכס לצאת כדי לשברם ולעקרם, כי זה היה תכלית עבודתו בעולם.

בכוח השמחה

ויחפרו עבדי יצחק וגו' (כו, יט-כ). יש לפרש 'ויחפרו עבדי' לשון בושה (ע"ד מאה"כ 'חפרה הלבנה ובושה וגו') והיינו שהתביישו במצב עבודת ה' שלהם, אמנם אף על פי כן 'יצחק', היינו שבכל זאת התחזקו במידת השמחה, ובזכות זה אחר כך 'וימצאו שם מים חיים', היינו שמצאו אצלם תורה והתעלו בעבודתם. (רשימות הרה"ח ר' אפרים בריל שליט"א, תשנ"ד)

רק אחרי שיצא ממעי אמו התעורר אצלו יצה"ר גדול מאד לעבוד עבודה זרה, כיון שכאמור בזה היה טמון תפקידו ושליחותו בעולם הזה, אך הוא במקום להילחם ולהכניע יצר זה נגרו אחרי ועבד עבודה זרה, עכ"ד"ק אדמו"ר זצוק"ל.

ומדברי קדשו למדנו, שאם רואה אדם בעניין מסוים שיצרו מתגבר עליו ביותר ומעורר אצלו ניסיונות וקשיים, הרי זה סימן בעבורו שהוא הדבר שבשבילו נשלח לעוה"ז, שתפקידו הוא להתגבר ולנצח היצר בעניין זה דייקא.

ועל פי ד"ק יש לפרש הפסוק 'ממעריך יפרדו', היינו דווקא כשיצא ממעיך אז יפרדו איש לדרכו, ולא בתוך מעיך, כי במעי אמם באמת הייתה דעת שניהם שווה לעשות רצון קונם,

אלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק. ובמדרש (בראשית סג, א) ואלה תולדות יצחק בן אברהם, גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו (משלי כג, כד) גילה אחר גילה בזמן שהצדיק נולד עכ"ל, ויש להבין מה הם הנך ב' גילות.

והנראה לפרש על פי דברי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל על האי קרא 'אלה תולדות יצחק בן אברהם - אברהם הוליד את יצחק', וצ"ב כפל הלשון, ותירץ על פי המעשה דכשנפרד זקני הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א מהרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א אמר לו הרה"ק מהר"ש זיע"א שכתוב (תהלים קטו, יד) 'יוסף ה' עליכם - עליכם ועל בניכם', וצ"ב דהול"ל יוסף ה' עליכם ועל בניכם, מהו ב' פעמים עליכם.

וביאר דהנה כפי התנהגותם ומעשיהם של האבות ומדרגתם בקודש, גם תולדותיהם כיוצא בהם, הורתם ולידתם בקדושה, ונמשכת להם נשמה גבוהה ומדות טובות, אך אם ח"ו בזמן לידתו לא הייתה התנהגותם של האבות כראוי, אזי תולדותיהם כיוצא בהם במדרגה נמוכה, ולכאורה אין בידי האבות כח לשנותם כבר.

אבל האמת הוא שכאשר האבות משפרים מעשיהם, ומתקנים נפשם רוחם ונשמתם בקדושה של מעלה, אזי ישפיעו גם על בניהם, ויתעלו גם בניהם הנולדים מכבר, וזהו 'יוסף ה' עליכם', שתזכו להוסיף קדושה עליכם, ואז רוח הטהרה שנספעה 'עליכם' תשפיע גם 'על בניכם', להטהר ולהתקדש לתקן נפשם כראוי.

ובזה פירש אדמו"ר זצוק"ל את הכתוב 'אלה תולדות יצחק בן אברהם', שהשפעת האב ממשיכה והולכת לבנו, ואע"פ שכבר 'אברהם הוליד את יצחק', שהבן כבר נולד, עם כל זה המשיך להוסיף קדושה בנשמתו, עכ"ד"ק אדמו"ר זצוק"ל.

ולפי זה יבוארו דברי המדרש עה"פ גיל יגיל אבי צדיק וכו' גילה אחר גילה בזמן שצדיק נולד, ב' גילות, דהיינו שמחה כפולה על ב' ההשפעות הטובות שיזכה לקבל מאביו, א' מה שהשפיע עליו עוד קודם שהגיע לעולם, ב' מה שישפיע עליו לאחר שכבר נולד ע"י שיתעלה בעבודתו, וכדברי הרה"ק מבעלזא זיע"א (תשנ"ו, בורו פארק).

ויתרוצצו הבנים בקרבה (כה, כג). במדרש (בראשית רבא, סג, ו) מלמד שהייתה רבקה עוברת וכו', כה גדול צער של עיבור הלואי שלא עיברתי, ר' הונא אמר אם כך עתידה אני להעמיד שנים עשר שבטים הלוואי ולא עיברתי מנין ז"ה, עכ"ל.

פי' שרבקה אמרה שהלוואי שלא תעמיד מנין י"ב שבטים כיון שצער העיבור גדול כ"כ, וצ"ב לחשוב על רבקה הצדקת שמשום צער לא תרצה להעמיד י"ב שבטי י-ה.

וי"ל דכיון שראתה רבקה שכשעוברת על בתי עבודה זרה עשוי רץ ומפרכס לצאת כדאיתא שם במדרש, הבינה שלא זכתה עדיין שתהיה מיטתה שלימה, כמו שמצינו שכיון שאברהם היה בנו של תרח עדיין לא הזדכך כ"כ והוצרך להעמיד

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נו"נ לרבוה"ק

גרף יהודי חסידי

כשהוא מגולל מחדש את כל צרתו. אך שוב לא נענה דבר. שוב חזר הרבי ואמר לו: "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל", כשהוא אינו מוסיף דבר. יצא רבי שמעון מחדרו של הרבי ומועקה גדולה אופפת את ליבו על שהרבי לא רצה לברכו, וכך בלב מלא חששות שב וחזר לעירו.

במצב רוח טוב נתון היה הפריץ יאן קוזלובסקי. המחשבה על האחוזה רחבת הידיים של הז"יד שמעון מירנסקי העומדת לעבור לרשותו בתוך ימים אחדים, מילאה את ליבו שמחה עד בלי די. הוא החליט איפוא כי השעה כשרה לחגוג את הרווח הצפוי בקרוב. לפיכך הזדרז ושלח ביד משרתיו הזמנות למספר פריצים וגרפים השוכנים בסביבה, כשהוא קורא להם לארוחה חגיגית ועתירת משקאות.

הפריצים המוזמנים לא היססו לרגע, ובתוך שעות ספורות כבר נשמעו רעמי הצחוק של כנופיית הפריצים עד למרחוק. כטוב ליבם של קוזלובסקי וחבריו במשקה, החליט מאן דהוא כי השעה כשרה למשחק קלפים הגון. החבורה המבוססת מיהרה להרע לרעיון, ועד מהרה סדורים היו הכל סביב השולחן גדול בחצר כשהם מנסים לרכז את מוחם אפוף אדי האלכוהול בקלפים שבידיהם. אט אט, ולאחר שצברו הפסדים מצטברים של אלפי רובלים נשרו רוב הנוכחים ממשחק הקלפים המייגע, כאשר מנגד קופת המשחק גדלה והולכת.

לבסוף נותרו שני שחקנים בלבד - בעל הבית הפריץ קוזלובסקי וכנגדו הגרף אזורוב, קלפן בעל שם כשלעצמו. עד מהרה נחלקה עדת הפריצים לשני מחנות, חלקם מריעים לקוזלובסקי ומעודדים אותו בכל גרונו הניחר וחלקם מריעים לאזורוב ומאחלים לו ניצחון. המשחק נעשה קשה יותר ויותר, סיבוב ועוד סיבוב עברו וערימת הכסף שעל השולחן מתגבהת והולכת. לפתע העלה אזורוב את סכום ההימור בסכום של רבבות רובלים כשהוא מותיר לקוזלובסקי את הברירה להשוות כנגדו את הסכום, או לפרוש בבושת פנים ולהותיר לאזורוב לגרוף את כל ערימת הכסף שעל השולחן. אדי האלכוהול, כמו צהלות חבריו ותאוות הניצחון העזה לא הותירו בפני קוזלובסקי שמץ מקום למחשבה הגיונית, והוא הורה למנהל הכספים שלו שנכח גם כן במקום לערום על השולחן סכום רובלים הזה לסכום שנקב אזורוב. מנהל הכספים מיהר לעשות כדבר אדונו, אלא שמולו של קוזלובסקי לא שיחק לו הפעם. בסיבוב הגורלי כל כך של המשחק הפסיד לאזורוב שמיהר לגרוף לחיקו את כל הקופה לקול מצהלותיהם של עדת הפריצים.

קוזלובסקי חש מושפל לחלוטין. כבודו וכספו ניטלו ממנו באחת וכל טעם חייו ניטל ממנו. לא עברו אלא דקות אחדות וחבריו מצאוהו שרוע מת על רצפת חצירו לאחר שהטיל עצמו ממגדל

אף יקבעו את מגוריהם בסמוך לו ולאט לאט תהפוך העיר לצומת מרכזית". ההצעה קנתה שביטה מיידית בליבו של הפריץ, והוא ציווה על החוכר כי הוא זה שיתור ויחפש אחר איזה צאדיקאוו שיסכים להתיישב בעיר ולהפריח בה את השממה.

החוכר יצא לחפש אחר רבי מתאים והנה הגיעה לאוזונו השמועה כי צעיר בניו של המגיד הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א - הוא הרה"ק רבי יוחנן שעד עתה סירב להנהיג עדה בישראל, נעתר לאחרונה להפצרת אחיו הקדושים ואנשי שלומו החוסים בצילו וכעת עומד הוא להחליט באיזו עיר יקבע את מושבו.

החוכר שמע על כך מיהר אל הפריץ, כשהוא מסביר לו כי אם יצליח לשכנע את הצאדיקאוו הזה לקבוע את מושבו בעירו, הרי שזו תהפוך במהרה לעיר גדולה וחשובה. ואילו הפריץ לא איחר לעשות, קם ונטל עימו את בנו רחמסטריווקא ואת החוכר היהודי ומיהר להתייצב בפני הרה"ק רבי יוחנן כשהוא מתחנן בפניו שיקבע את מושבו בעירו החדשה.

שמעו הרבי ושקל את דבריו, כשלבסוף הודיע כי יסכים להצעה בתנאים מסוימים. בין היתר התנה הרבי עם הפריץ ובנו כי כל ימיהם לא יאונה רע לכל יהודי המקום והגלילות, ועוד. ולכשהתקבלו ההבטחות כי אכן כך יהיה, הודיע הרבי כי לאחר שבית המדרש יעמוד על תילו וה'הויף', יהיה מוכן למגורי המשפחה והנלווים אליו, או אז יבוא להשתכן בעיר החדשה.

חלפה תקופה, ובית מדרשו של הרבי וה'הויף' הגדול שיחדיו השתרעו על פני קריה שלמה הוקמו לתפארה, והרבי הופיע בשערי העיר כשהוא קובע בה את משכן קודשו.

ואכן לא ארכו הימים ותחזיתו של החוכר היהודי התגשמה במלואה. בואו של הרבי אל העיר הפריחה רוחנית וגשמית והיא הפכה לעיר מרכזית.

עודו שקוע בהרהורי הבחין ר' שמעון כי העגלה ניצבת בחצר ביתו של הרבי. עד מהרה התייצב בפני הרה"ק רבי יוחנן זיע"א כשהוא שופך בפניו את מריו ושוטח את הצרה שהתרחשה לפתע מעל ראשו. עודו בדרך סבור היה ר' שמעון כי בבואו אל הקודש, ימטיי הרבי הרחום מטר קללות על ראשו של הפריץ האכזר, וצרתו תיפטר מאליה.

מה רבה איפוא היתה אכזבתו כאשר על אף שהרבי שמעו בקשב רב, הרי שלא די כי לא קילל את הפריץ, אף לא השיבו דבר על הצרה שקראתו. רק זאת אמר הרבי לר' שמעון: "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל" - סתם ולא פירש. ר' שמעון הבין כי הרבי מתחמק מלברכו ולפיכך חשש כי הצרה אכן עומדת להתרחש עליו בכל עוזה. שב והתחנן על נפשו בפני הרבי

בעל בית נכבד היה ר' שמעון מירנסקי. ביתו העומד בצומת דרכים מרכזית חלש על אחוזה רחבת ידיים, ופונדק הדרכים שתחת ביתו כמו גם השדות המסונפים לאחוזתו, הניבו לו הון רב. כדרכם של יהודים כשרים לא שמר ר' שמעון את כל ההון לעצמו ובאורח קבע טרח לעשות בו צדקה ומעשים טובים. לא לעולם חוסן.

לפתע קמה עליו צרה צרורה. אחד מפריצי הסביבה גילה כי ביכולתו להשתלט על ביתו ואחוזתו של ר' שמעון. רשע גדול היה אותו פריץ, והוא החליט לעשות מעשה ופצח בצעדים של ממש על מנת לנשלו מביתו ואחוזתו.

ר' שמעון לא ידע את נפשו ולא ידע כיצד יוכל להתמודד עם צרה זו. בצר לו יצא לדרך כשהוא עושה פעמיו אל רבו הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זי"ע.

הדרך לרחמסטריווקא ארכה שעות ספורות, ובינתיים נזכר ר' שמעון בפרשת התיישבותו של רבו בעיר שעד בואו אליה היתה מדבר שממה, וכך היו הדברים:

תחת ידיו של אחד מפריצי אוקראינה היו ערים ועיירות לרוב. באחד הימים גמר הלה אומר להשליט את בנו הצעיר ושמו 'רחמסטריווקא' בעיר משלו. קם הפריץ ועשה מעשה ובנה לבנו עיר גדולה בפלך קייב. כאשר הושלם בנין העיר עמד הלה ונקב את שם העיר כשם בנו - רחמסטריווקא.

אלא שלמרות יופייה של העיר, בתיה המרווחים הגינות והפרדסים המקיפים אותה, הרי שמסיבה לא ברורה לא נשא המקום חן וחסד מלפני הבריות, ולפיכך לא התיישב בה איש והיא נותרה בשממונה. הפריץ שלא ידע את נפשו כינס עדת מומחים לדון מה לעשות כדי למשוך תושבים אל העיר החדשה. אלו עשו ימים כלילות והעלו הצעות שונות ומשונות, אך כל אלו לא נראו בעיניו של הפריץ ולא נכנסו אל ליבו.

בתוך כך על בליבו של הפריץ זכרו של אחד ממיודעיו - הוא היהודי החוכר ממנו את בית המזיגה ומטחנת הקמח. "חכם מחוכם הוא מושקה זה" נזכר הפריץ "הבה נבקש את עצתו". מיהר ושלח להביא לפניו את החוכר כשהוא מגולל בפניו את עגמת נפשו מהעיר החדשה והשוממה. הפריץ אף הוסיף ושטח בפניו של החוכר את מבחר עצותיהם של המומחים השונים, אך היהודי ביטל את כולן בהינף יד.

"לו לעצתי תשמע" - אמר לפריץ "הרי שבקלות תוכל ליישב את רחמסטריווקא שלך ולהמשיך עליה את בנך. כל שעליך לעשות הוא למצוא 'צאדיקאוו' יהודי מפורסם שיתיישב בעיר. לאחר שהצדיק יתיישב בעיר תבוא אחריו עדת חסידי תלמידיו ונאמניו לקבל את פניו. רבים

במשך כל אותו הזמן ישוב היה ר' שמעון מרינסקי בעגלתו העושה דרכה חזרה מחצר הקודש ברחמסטריווקא, ורוחו נכאה לחלוטין. אלא שבבואו העירה הבחין במהומה רבתי השוררת בעיר. "מה אירע?" מיהר לברר אצל אחד מעוברי האורח, והלה גילה את אוזנו כי הפריץ קוזלובסקי שם נפשו בכפו ואיבד את עצמו לדעת.

איש פיקח היה ר' שמעון והוא הבין היטב ידו של מי היתה 'במעל', הוא גמר איפוא בדעתו לחזור אל הרבי תיכף ומייד ולהודות לו על הישועה הפלאית, אלא שבכל זאת עשה תחנה קצרה בביתו כשהוא נוטל עימו את ילדו הקטן - הלל, ויחזיקו נסעו שוב לרחמסטריווקא אל הרבי.

הרבי קיבלם במאור פנים, ובחן את הילד על לימודיו. לאחר מכן בירכו בחום באומרו: "ה' יתברך יעזור שתהיה גרף" כשהוא מבאר לילד כי 'גרף' הם ראשי תיבות ג'עזונט, ר"יך,

פרייליך. (בריא עשיר שמח). לימים כאשר היה החסיד ר' הלל מרינסקי מספר את הסיפור היה מפטיר: "זכיתי וברכה זו התקיימה בי כולה. ג'עזונט בין איך. ריך ברוך ה' בין איך - יש לי פרנסה ואיני חסר דבר. וממילא בין איך פריילאך - הרניי שמח בחלקי".

ואכן זכה לבריאות איתנה, וכאשר כבר היה זקן מופלג בן יותר ממאה שנים עוד היה מתענה כל ערב ראש חודש, אך במקביל היה מראה את כוחו הרב בהרימו ספסל גדול ביד אחת...

פניני האהל

דברי תורה וחסידות על פרשת השבוע

הרב אהרן גלבשטיין

וַיַּעֲתָר יַצְחָק לַה' לֵאמֹר אֲשֶׁתוֹ כִּי יַעֲקֹב הוּא וַיַּעֲתָר לוֹ ה' (כה, כא)

איתא במדרש (דברים רבה יא, ז) שמשה רבינו ע"ה התפלל תקט"ו תפלות לכנוס לארץ ישראל כמנין 'ואתחנן' ולא נענה. והנה יצחק אבינו ע"ה ג"כ התפלל תקט"ו תפלות, כי "יצחק רבקה" בגימטריא תקט"ו, ונענה. ומדוע משה רבינו ע"ה לא נענה, הלא הוא ג"כ התפלל תקט"ו תפלות, יען כי יצחק אבינו ע"ה לא על עצמו לבדו היה מתפלל רק על כל העקרונות, כי **לנכ"ח** נוטריקון **לנפש כל ח**, וגם אשתו בכלל, לזאת שמע ה' תפלתו. אבל משה רבינו ע"ה ידע כי כל ישראל יכנסו לארץ ישראל, ובקש רק על עצמו לזאת לא נענה.

הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע, מאורי אור

וַיַּעֲתָר יַצְחָק לַה' לֵאמֹר אֲשֶׁתוֹ כִּי יַעֲקֹב הוּא וַיַּעֲתָר לוֹ ה' וַתֵּהָרֶה רִבְקָה אֲשֶׁתוֹ (כה, כא)

פירש רש"י: **ויעתרו לו - לו ולא לה, שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה.**

יצחק אבינו ע"ה שהיה צדיק בן צדיק גם כאשר התפלל אל ה' על בנים לא היתה כוונתו בתפלתו אלא בלתי לה' לבדו, כי ביקש להעמיד תולדות כאשר ציוהו הבורא ב"ה. אולם רבקה אמנו ע"ה ביקשה להפקד בזרע בנים כדרך כל הארץ. וזהו כוונת הכתוב **ויעתרו יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא**, תפלתו של יצחק היתה על הולדת בן למלאות רצון השי"ת, והיתה תפלה זו לנוכח אשתו, נגדית לתפלת אשתו, שתפלתה היתה על כי עקרה היא. ועל כן נעתר לו ה' ולא לה.

אך גם תפלתה נתקבלה במרומים, אולם ללא כל דמיון והשוואה לתפלתו של יצחק, ובעוד שתפלתו של יצחק גרמה להולדת יעקב אבינו ע"ה, שהוא בן נאמן לה' ותורתו, הרי שתפלתה הביאה לעולם את כח הנגדי של יעקב, והוא עשו הרשע. וכשם שתפלתם היתה נגדית זה לזה, כך פרי התפלה. ועל זה נאמר **ויעתרו לו ה'**, לו ולא לה, שהבן שכולו קודש לה' הוא כתוצאה מעתירתו של יצחק אבינו ע"ה.

ותהר רבקה אשתו, זה הריון של בן נוסף הוא עשו, כנגד הבקשה של רבקה לזרע אנשים. וכאשר התרוצצו הבנים בקרבה ורוח הקודש בישרתה כי שני גויים בבטנה, וכי זו תוצאה מב' סוגי תפילות, אמרה רבקה אמנו ע"ה **אם כן למה זה אנכי**, ופרש"י **למה אנכי מתאוה ומתפללת על**

ההריון, כלומר למה התפללתי כפי שהתפללתי על הריון ולא כתפילתו של יצחק.

הרה"ק רבי עמנואל מפשעודבורז - לודז' זי"ע (נו"נ הרה"ק רבי ישעיה מפשעודבורז זי"ע), דברות חיים

רַב יַעֲבֹד צַעִיר (כה, כג)

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל אמר לפרש את הכתוב (בראשית כה, כג) **"ורב יעבוד צעיר"** בג' אופנים. א. **"ורב"**, אדם גאה, רם לבבו, הקב"ה מקטין אותו. וזה **"יעבוד צעיר"**. ב. **"ורב"**, אם רצונך להיות גדול, **"יעבוד צעיר"** - תקטין את עצמך. ג. **"ורב יעבוד צעיר"** - על האדם לעבוד הרבה עד שיוכל להיות קטן. (שמעתי מפי רבי אפרים פישל דימיטמן ששמע מהרה"צ רבי אברהם אלימלך שפירא מגראדזיסק).

בישישים חכמה

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֵשֵׁב אֲהָלָיִם (כה, כז)

לכאורה תמוה דברי חז"ל שאמרו (מגילה ע) על הפסוק להלן (כס"ב) וכי אחי אביה הוא, אחיו אני ברמאות. והלא התורה העידה שהוא **איש תם**.

ושמעתי מפי אדמו"ר איש אלוקים קדוש הצדיק המנוח מוהר"ר יצחק זצ"ל מלובלין שאדרכה זו דרך האמת, שמכריע בין הקוים, לקיים 'עם נבר תתברר ועם עקש תתפל' (תהלים יח, כז), כי בלא זאת רק לקרב ולאהוב הכל זו מדת חסד לבדו, וצריך למדת גבורה גם כן לרחק ולא לקרב. על כן צריך להכריע ולקיים עם נבר תתברר ועם עקש תתפל, לכך הלך יעקב עם עשו גם כן בדרך שלו, וכד"א (בראשית כז, לו) **ויעקבני זה פעמיים בבכורתו ובברכתו**.

דרכי האמונה (פרשת בא עמ' מז)

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה הַגְּדָל הַחֲמַדָּת וּגו' וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקְּטָן (כז, טו)

אמר הרה"ק ר' שלום מבעלזא זי"ע, המשכילים מתחפשים בבגדי עשו להשיג הברכות, כי גם יעקב אבינו התחפש בבגדי עשו החמודות לקבל הברכות, אבל החילוק הוא כך, יעקב אבינו ע"ה לאחר שקיבל הברכות לבש בגדיו כמקודם, והם ישארו בבגדי עשו, ועושים כל ימיהם כמעשי עשו (מגדולי החסידות).

נמלצו לחכי

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו וּגו' וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקְּטָן (כז, טו)

בשם החידושי הרי"מ [מגור] זצ"ל, דהנה באמת

לא היה צריך יעקב לברכת יצחק, כי הוא היה ראוי מעצמו. אך רבקה ראתה שבני ישראל יהיו בגלות ואז יהיו לבושים בבגדי עשו ח"ו, ואז צריכים לברכת יצחק.

שיח שרפי קודש, ליקוטי הרי"מ

רַאֲהוּ רֵיחַ בְּנֵי פְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוֹ ה' (כז, כז)

ופירש רש"י ז"ל, שפירשו חז"ל (תענית כט ע"ב) **זהו שדה תפוחים**. ולהבין הלא יש פירות שיש בהם ריח טוב יותר מן התפוחים, גם הלא תפוח אינו גדל רק בשדה אילן ולא בשדה סתם. רק הענין, כי יש בכל תפוח ותפוח יו"ד נקודות, שכשחותכין התפוח יש בפנים יו"ד נקודות, כי אמרו חז"ל (ויק"ר לו, ד) בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית, וכן אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"א) שהצדיקים מקיימין העולם שנברא בעשרה מאמרות, על ידי שמקיימין התורה שנכללה ביו"ד דברות, וכלל היו"ד דברות והתורה, הוא יעקב, כמו שפירשתי במקום אחר (בפ' וישלח דף עח) והוא משפיע לכנסת ישראל שהכל יוצאי ירך יעקב, והטעם שנקראת כנסת ישראל, גם נקראת צבא-ות, על שכונסת בתוכה כל צבאי צבא-ות שברא השי"ת, כמו בית הכנסת שכונס הכל. ותפוח עם האותיות והכולל גימטריא צבאו"ת, ורומז, **ראה ריח ב'ני כ'ריח ר"ת בר"ך**, שהמשיך עליו הברכות, **כשדה אשר ברכו ה'**, שדה חקל תפוחין קדישין בחינת כנסת ישראל שנרמז בתפוח, נמשך לה על ידי בחינת יעקב.

זרע קודש

וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹקִים (כז, כח)

הא דיש לדקדק למה אמר בהתחלת הענין עם ו' (וייתן) המורה על תוספת דבר? מתרץ רש"י ז"ל וכתב: **"יתן ויחזור ויתן"**.

ונראה לומר ברמיזת הדבר, כי בדורות הראשונים היה בכח ישראל בעצמם להתעורר באתערותא דלתתא, ומהאתערותא דלתתא נתעורר ונעשה אתערותא דלעילא, אבל הרי לא כל הדורות שוים בדבר, ובאים זמנים כאלו שקשה לעורר אתערותא דלתתא שעל ידי זה יהיה איתער מלעילא, ועל זה באה ברכת יצחק אבינו ליעקב בנו **"יתן ויחזור ויתן"**, שגם בזמנים שבני ישראל לא יהיה מסוגלים לעורר בעצמם אתערותא דלתתא, יתן לנו השי"ת אתערותא דלתתא, ויחזור ויתן דממילא יושפע כבר עלינו אתערותא דלעילא.

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, נר ישראל

הגאון הקדוש רבינו המדרש"א זי"ע ה' כסליו שיצ"ב

נתן לו לאכול כי אם פעם אחת ביום קליסקליך שחורים עם בלאהע מילך, ונתן לו שק וספסל לישון עליו. ולא ידע מה לעשות, אם יניח את השק תחתיו, אין לו במה לכסות עצמו, ואם יכסה עצמו בו אין לו על מה לשכב. ונכנס בתוך השק, ודרכו היה כשלא היה יודע פירוש הגמרא היה בוכה, ונודע לו הפירוש, וכשלא היה יודע פירוש במהרש"א היה גם כן בוכה, ואם אחר הבכיה לא נודע לו הפירוש, היה מתענה, ואם גם זה לא הועיל היה הולך למקוה. ודרכו היה שהיה הולך בכל יום אל אמו לדעת אם הרויחה מה על פרנסת היום, כי היתה מתפרנסת מאד בדוחק. פעם אירע שלא היה יודע פירוש במהרש"א, ועשה כל הג' דברים, ולא נודע לו הפירוש. ואחר התענית רץ אל אמו, ונודע לו שלא הרויחה היום כלום ולא אכלה כל היום. וכשבא לבית דודו ונתנו לו הקליסקיס, לא אכל, והביא אותם אל אמו, ובת טות [ולן בתעניתו] בתוך השק, ונתגלה אליו אליהו ז"ל ואמר לו הפירוש במהרש"א, ומאז והלאה לא נתקשה לו שום מהרש"א. והרב המגיד סיפר זאת בעצמו לפני נערים כדי לעוררם ללימוד.

ממנו מאה התעניות שצם ר' זירא (בגמ' בבא מציעא פה.), רבי זירא כי סליק לארעא דישראל יתיב מאה תעניתא דלישתכח גמרא בבלאה מיניה).

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, דברות קודש

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בית המדרש של המהרש"א באוסטראה

ספרן של צדיקים

תוכחת החזו"א על עזיבת לימוד המהרש"א

"לא אמנע להעיר, כי בלבי אשר לא יפה עשו הדור האחרון אשר עזבו ספר מהרש"א ז"ל, אשר מתנה טובה נתנה לישראל לזכות בו הדורות הבאים אחריו, להרגיל את הלומדים בהתעמלות התורה אשר אך העמל הוא העבודה המעולה, ואשר עליהם כינו חז"ל בהפלטת התורה על לומדיה, והמהפך את הגשם לרוח והגוף לנפש, והנכנס ברמ"ח איברים של אדם לזככם ולעדנם לקיום חיי התורה, והספר הקדוש הזה הוא מלא התעמלות בדברים מוכרעים ועמוקים, ומרגיל את האדם בעיון נכון ועמוק, גם מועיל הדבר מאד לזכרון כל סוגיה לפרטיה, ודור שלפנינו החזיקו מאד בספר הקדוש הזה, והגאון רבי עקיבא איגר ז"ל לא הניח דבר מספרו (כמדומה שכן כתוב בקורות תולדותיו) ומיום שעזבוהו אבדו את ידיעת הפשט כולו, ויתרגלו בקלות העיון, ובעזיבת הדעת דבר דבור על אפנו, ואין מי שיחזיר העטרה ליושנה".

קובץ אגרות חזון איש (חלק א' אגרת א')

ואלה תולדות

הגאון מוה"ר שמואל אליעזר הלוי איידלש זצ"ל נולד בשנת שט"ו לאביו הג"ר יהודה זצ"ל ולאמו שהיתה קרובת משפחה של המהר"ל מפראג. גדול הדור. היה חתן הגאון מוה"ר משה היילפרין זצ"ל מח"ס זכרון משה. נקרא איידל"ש על שם חותנתו הרבנית איידל, שהחזיקה ישיבתו עשרים שנה. ספר המהרש"א מאיך עיני לומדי הש"ס שבכל הדורות. כיהן כאבד"ק טיקטין, פוזנא, חעלמא, לובלין, ולבסוף כאבד"ק אוסטראה. נפטר ה' כסלו שנת שיצ"ב.

ילקוט מקח טוב, זכרונם לברכה

חיבורו ברוח הקודש

אמר בשם הבעל שם טוב שכל החיבורים שהיו עד המהרש"א ועד בכלל היו ברוח הקודש, וכיון שהוא ברוח הקודש הוא תורה עצמה.

שארית ישראל - ווילעדניק (שער הזמנים סוכות)

"איכזו היו ידועים גודל צדקתו"

הבעש"ט נבג"מ שיבח את המהרש"א ז"ל [עד] למאוד בגודל צדקתו, עד שאמר שאם היו העולם יודעים מזה היו לוחכים [ואוכלים] העפר שעל גבי קברו.

שארית ישראל - ווילעדניק (שער התקשרות

דרוש ו)

היו לוחכים העפר שעל קברו

נציין כי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע א כשהשתטח על ציון המהרש"א באוסטראה לקח מהעפר שעל קברו ולחכו בפיו, לקיים דברי הבעש"ט.

הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א, גליון אוהל מועד 149 ויצא תשע"ד

בן שבע למד גפ"ת עם פירוש מהרש"א

ידוע מזקני רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע א שבהיותו כבן שבע שנים לפני עליתו לארץ ישראל, כבר למד גמרא עם פירש"י תוספות ומהרש"א, וכשעלה לארץ ישראל נשתכח ממנו תלמודו, והתחיל ללמוד הכל מחדש בארץ ישראל, וברבות הימים אמר על כך, שנחסכו

הצטרף עם הראשונים

נודעת היא אמרתו של מרן הרה"ק המהר"א מבעלזא זי"ע משמיה דאבוה מרן הרה"ק המהרי"ד זי"ע דאמר על דו"ז הגה"ק ה"ערוגת הבושם זי"ע: "ער האט זיך מיט געכאפט מיט די תלמידי הבעש"ט", כעין מה שאמרו על המהרש"א: "ער האט זיך מיט געכאפט מיט די תלמידי ראשונים" [הוא הצטרף לתלמידי הבעש"ט, כעין מה שאמרו על המהרש"א: "הוא הצטרף עם הראשונים"].

הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל גאב"ד חוג חת"ס. רשומים בשמך (ע' רפ"ב)

ג' דברים להבנת המהרש"א

הרה"ק המגיד [רבי ברוך] מריקא זי"ע סיפר, שבילדותו מת אביו ז"ל ולקח אותו דודו ולא

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. סחיטת בגד ממים או משקים שבו.

א. הסוחט בגד מן המים שבו חייב משום מלבן שהסחיטה הוא חלק מתהליך הכיבוס. [מ"ב סימן ש"ב סקל"ט או"ב].

ב. ובמשקים שאינם מלבנים כמו יין אדום, אין בסחיטתו משום מלבן אלא משום דש, ואם הולכים המשקים לאיבוד איסורו רק מדרבנן. [מ"ב סימן שכ סקנ"ה ובבה"ל ד"ה יש מי].

ב. נקוי שולחן בסמרטוט לח.

אסור לנקות שולחן שאינו נקי וכיוצא בזה בסמרטוט לח בשבת, משום איסור סחיטה. [דומיא דספוג המובא בשו"ע שם סי"ז ובמ"ב סקמ"ח, ועיין בבה"ל שם ד"ה ספוג שהביא מחלוקת הפוסקים אם יש להחמיר גם בספוג יבש משום דלא פלוג].

ג. ממצחטות לחות.

א. בשו"ת מנחת יצחק [ח"י סכ"ה] ושבט הלוי [ח"ח סנ"ט] אסרו להשתמש בממצחטות לחות בשבת.

ב. כתב בספר שבת היום [ח"ג ע' פ"ח]: בענין ההשתמשות במגבונים לחים נחלקו גדולי הפוסקים יש אוסרים ויש מתירים, אולם מצויים ממצחטות לחות באיכות מעולה שאין בהם הרבה לחות וגם אם יסחוט אותם בערב שבת לא יצאו מהם הרבה נוזלים, לכן לשיטת המתירים מסתבר שמוותר להשתמש בהם בנחת, [ובודאי אם יסחוט גם אותם מערב שבת תבוא עליו ברכה], וכן מצויים היום

בעיקר בחוץ לארץ מגבונים שמן והבאתי קמיה מרן הגרי"ש אלישיב [ע"י הרב גבריאל שרמן שליט"א] והורה שמוותר להשתמש בהם בשבת כיון שאין בהם סחיטה כלל. עכ"ל שם.

ג. ולמעשה מורה הגר"מ סירוטה להחמיר בזה, דכיון שכל כוונתו בהשתמשות בהם הוא לצורך מימיהם היוצאים מהם, יש בזה חשש איסור תורה, אלא ינקו את התינוקות במתיז מים וכיוצא בזה, וינגבם אחר כך בנייר יבש.

ד. ניגוב כלים רטובים במגבת.

מותר לנגב כלים רטובים במגבת לפי שאינו מקפיד לסחטה, ואין לחשוש שהמגבת תירטב יתר על המידה ויבוא לידי סחיטה דכשתירטב הרבה יחליפנה במגבת אחרת, אולם כוס צר אסור לנגב אפילו במגבת שאינו מקפיד לסחטה דאי אפשר שלא יבוא לידי סחיטה. [שו"ע ומ"ב סימן שכ סי"ב, ועיין במ"ב סימן שא ס"ק קע"ג שהביא מהגר"א דבזמנינו סתם מגבת הוא בגדר אין מקפיד על מימיו לסחטו, ולענין כוס צר כתב בבה"ל ד"ה משום, שאם ניערו ממימיו אין למחות ביד המיקל לנגבו. כוסות שלנו, כתב בחוט שני ח"ב פל"ג סק"א ער"י שנחשבות ככוסות צרים, אמנם גם ככוס צר מותר לנגב במקום שסמוך לפי הכוס].

ה. ניגוב מים או משקים שנשפכו על השולחן.

א. מים או משקים שנשפכו על השולחן, אם הם מועטים מותר לנגבם במגבת שאינו מקפיד לסחטה, ואם הם מרובים אסור לנגבם דחוששים שיבוא לידי סחיטה בשעת הניגוב.

[שו"ע שם ובה"ל ד"ה משום].

ב. ואם נשפכו משקים הצובעים יש לחשוש גם כן לאיסור צביעה, העצה המובחרת היא, שלכתחילה יגרור את המשקים הצובעים לתוך כלי על ידי מגב גומי או בידיו, ומה שנשאר ינגב בנייר. [שו"ע סימן שכ ס"כ ובמ"ב שם, ועיין בילקוט הליכות בהל' רפואה בשבת סעיף יז שהעתקנו מהאבני נזר בשם שו"ע הרב, דבגד העשוי לקנח אין לאסור בו צביעה דרך ליכלוך, ובמלאכת שבת עקצ"ו כתב דאפשר להקל ולנגב דבר הצובע בנייר].

ו. השימוש במברשת שינים רטובה.

דעת הגרש"ז אויערבאך [שש"כ פ"ב הע' מה-מו] לחלק בין מברשת ששערותיה פרודות זו מזו, והמים יוצאים מהם בלא סחיטה שבהם מותר להשתמש, לבין מברשת ששערותיה צפופות ונראות כיחידה אחת שאסור להשתמש בהם משום איסור סחיטה, מאידך בשו"ת אגרות משה [או"ח ח"א סק"ב] ובשו"ת מנחת יצחק [ח"ג סמ"ח-ג] כתבו שלא להשתמש בכל סוגי מברשות השינים משום חשש סחיטה, וגם שיכול לבוא על ידם לעשיית חבורה וכמעט שאי אפשר להימנע מזה, וכשמנקה במשחת שינים ניתוסף גם איסור ממרח.

ז. ניקוי בקבוק במברשת.

דעת הגרש"ז אויערבאך [שולחן שלמה סימן שכ סכ"ח] דאם רצונו לנקות בקבוק במברשת, ישתמש במברשת שעשויה מחומר סינטטי שאין שערותיה צפופות.

הרה"ג רבי יהודה קוק שליט"א
מח"ס "נופת צופים" וראש כולל "זכרון חי"

באהל הדרך

עיון בסוגיה הנלמדת בדרך היומי

העוסק בתורה ובגמ"ח אויביו נופלין לפניו

זוכה שאויביו נופלים], וא"כ זהו דאמר לו ר"א למ"ע "השכם והערב עליהן לביהמ"ד והיינו שיעסוק בתורה במקום קבוע ועי"ז יפלו לפניו, וכבגמ' שם. וזהו דא"ל לביהמ"ד ולא דוקא שילמד דוקא שם אלא העיקר במקום קבוע, ודו"ק.

ובעצם דברי הגמ' הכא והתם בפ"ק יל"ד, דהכא כ' דכל העוסק בתורה אויביו נופלים לפניו, ומשא"כ התם כ' דכל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלים תחתיו, דהוי טפי מנופלים "לפניו", דלא רק שיפלו "לפניו" אלא אף יהיו תחתיו. ונראה דבדוקא נקטי' כן למימר דהעוסק בתורה בעלמא בלי לקבוע מקום זוכה רק שאויביו יפלו "לפניו" אולם אם אף קובע מקום ללימודו זוכה אף שיפלו "תחתיו", והבן בס"ד.

ויעוי' בפ"ק דגיטין (ז). דשלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר דבנ"א עומדים עלי [נגיבא] ומצערין אותי טובא ולא מצינא דאיקום בהו, שלח ליה ר' אלעזר השכם והערב עליהן לביהמ"ד והן כלין מאליהן וכו', וע"ש בתוס' דפ"י דהשכם לביהמ"ד לעסוק בתורה. ואפשר דזהו דאמר לו השכם וכו' ועי"ז יפלו אויביו לפניו, דידע שעוסק הרבה בגמ"ח אך בעסק התורה הו"ל להתחזק יותר ועי"ז יפלו לפניו וכבגמ' הכא, דרק העוסק בתורה ובגמ"ח כראוי לדרגתו יזכה שיפלו לפניו. והבן בס"ד.

ועוד יל"פ בזה עפ"י הגמ' בפ"ק דברכות (ז): דאמר ר' יוחנן משום רשב"י כל הקובע מקום לתפילתו אויביו נופלים תחתיו, ובר' יונה שם ובמאירי והרשב"א בתשובה גרסו במקום "לתפילתו" לתורתו [וע"ש בר"י אמאי עי"ז

ב"ק דף יז., א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכ' אשריכם וגו' כל העוסק בתורה ובגמ"ח זוכה לנחלת וכו', אית דאמרי אויביו נופלין לפניו כיוסף וכו' ע"ש.

ועפ"י ז' יל"פ לדאמרי' בסוף שמו"ע באלוקי נצור, וכדאיתא בברכות (יז). דמר בריה דרבנא כשהיה מסיים שמו"ע היה אומר פתח ליבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי וכו' וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבותם וכו' ע"ש, וזהו סדר התפילה, דתחילה פתח ליבי בתורתך ועי"ז יזכה לעסוק בתורה, ואח"כ במצותיך וכו' היינו שיזכה לעסוק אף בגמ"ח, וממילא וכל החושבים עלי רעה וכו' דאויביו יפלו לפניו, וכדכ' דכל העוסק בתורה ובגמ"ח אויביו נופלים לפניו, וזהו כפתור ופרח. ואמרתיו להגרמ"ק צ"ל ונהנה מזה.

בס"ד יצא לאור חוברת מאירת עינים קיצור שולחן ערוך היומי כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מיוחד לחודש כסלו עם זמירות לחנוכה וברכת המזון

ניתן יהיה להשיג בכל בתי מדרישנו

לתרומות והנצחות: בנדרים פלוס ע"ש אהל מועד, או אצל הרב אהרן לוסיטיג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, ידיו רבו לו בתורה וחסידות, טוב ליבו ונפשו מי, מילל, מגוע אראלים ותרשישים, יראת ה' היא אצורו, מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח ר' **זאב גלבשטיין** שליט"א
לרגל שמחת נישואי בנו החתן המופלג בתו"ש עדין לגאון ולתפארת הבה"ח **אלימלך הי"ד** מחשובי תורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה הביביותא דרבי שמעון עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד הרה"ח ר' **דב בעריש הקר** שליט"א יה"ד שהיווג יעלה יפה ויזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא שמחת האופרוף יתקיים בשב"ק בבית מדרשינו הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמחת החתונה א"ה ביום ראשון באולמי ארמונות חן בני ברק לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם שימח ליבי וגם אני נא לראות הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, משכיל אל דל, קובע עיתותיו לתורה, יראת ה' היא אצורו

הרה"ח ר' **יהודה פייג** שליט"א ולחתנו ידידנו הנכבד האב"ק החשוב, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, פאר המעלות והמידות הרה"ח **ברוך צבי טייקוצקי** הי"ד ולמחותנו ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, יושב בהאלה של תורה, מגוע אראלים ותרשישים, העומד לימין גלוינו במסירות נפלאה מדי שבווע בשבוע, מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **יוסף שליט"א** מחבר ספר חן אלול - ניסן ולאביו ידידנו הנכבד, מחשובי ומפארי אנ"ש הרה"ח המפארי ר' **אליהו שליט"א** לרגל הולדת נכדם הבת הנינה יה"ד שיוזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

לעילוי נשמת

הגה"ח רבי **שמעון אלעזר הלוי ישראל** בן ר' **ישראל מרדכי סגל** נלב"ע י' כסלו תשע"ד תנצב"ה הונצח ע"י חותנו ידידנו הנכבד לך בעומקה של תורה, מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **יהושע פרוש** שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **שמואל שמריהו** ז"ל בן הרה"ח ר' **יהודה לייב** ז"ל נכד כ"ק האדמו"ר האמרי אמת מגור זיע"א נלב"ע י' כסלו תשע"ח תנצב"ה הונצח ע"י חותנו ידידנו הנכבד מחשובי ולומדי ומתפללי בית מדרשינו הגדול הרה"ח ר' **אברהם ברוך ורדיגר** שליט"א

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, מקים אהלה של תורה, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **משה טאמבור** שליט"א יו"ד ארזן 'פעל רש"י העלמי' ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה הרה"ח המפארי ר' **נחום דוד** שליט"א ולחמיו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש הרה"ח המפארי ר' **אלימלך שוורץ** שליט"א לרגל שמחת אירוסי בנו נכדם החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת הבה"ח **יעקב נ"י** מחשובי חבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה 'חביבותא דרבי שמעון' עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד הרה"ח ר' **אשר ישראל פיטרמן** שליט"א יה"ד שהיווג יעלה יפה לבנין עדי עד וזיכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכ"ר

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, אוהב תורה ולומדיה, פאר המעלות והמידות

הרה"ח **פנחס קאפ** הי"ד ולאביו ידידנו הנכבד המחנך הדגול הנודע לשם ולתהילה, שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' היא אצורו מחשובי אנ"ש העומד לימינו במאור פנים ונפש חפצה בכל עת, מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **נתן שמעון** שליט"א ולזקינו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש הרה"ח המפארי ר' **יעקב אשר** שליט"א לרגל שמחת הולדת בנו הנכד הנ"ן יה"ד שיוזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

לעילוי נשמת

ידידנו הבלתי נשכח, דבק בל"ב בריבוק"ק זיע"א הקים עולה טל תורה קיבל כ"א כסבר פנים יפות הרה"ח המפארי ר' **אברהם פנחס קוריץ** ז"ל בן הרה"ח ר' **שלמה זלמן** ז"ל נלב"ע ט' כסלו ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י בני משפחתו שיחיו

לזכרון נצח

האי גברא רבא, עבד את ה' כל ימיו כ"ק הגה"צ רבי **שמואל עוזר קאפ** זצ"ל בן הרה"צ רבי **יעקב אשר** זצ"ל חתנו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זיע"א נלב"ע ה' כסלו תשס"א

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, ידיו רבו לו בתורה וחסידות, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **אליעזר גולדשטיין** שליט"א ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה מחשובי ומפארי אנ"ש הרה"ח המפארי ר' **לוי יצחק** שליט"א ולחמיו ידידנו הנכבד הרה"ח המפארי ר' **שמואל יצחק לסקר** שליט"א לרגל שמחת אירוסי בנו נכדם החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת הבה"ח **בנימין נ"י** מחשובי חבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה 'חביבותא דרבי שמעון' עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד הרה"ח ר' **יהושע מרדכי יונטווק** שליט"א יה"ד שהיווג יעלה יפה לבנין עדי עד וזיכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכ"ר

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, יושב בהאלה של תורה, פאר המעלות והמידות

הרה"ח **משה יוסף וייס** הי"ד ולאביו ידידנו הנכבד המחנך הדגול הנודע לשם ולתהילה, יראת ה' היא אצורו מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **אליעזר מנדל** שליט"א לרגל שמחת הולדת הבת הנכדה יה"ד שיוזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

לעילוי נשמת

הרה"ח המפארי ר' **אליהו דוד** בן הרה"ח **יצחק מאיר יעקב גלבשטיין** ז"ל מחשובי ומפארי אנ"ש נלב"ע ט' כסלו תשס"ה תנצב"ה הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

גם אני קבלתי ע"ע

כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: להוסיף זכויות ולברך 'ברכת המזון מתוך הסידור' לישועת ולרפואת הכלל והפרט

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא יקר שבערכין, בר אוריין ובר אבהון, לן עומקה של תורה, פאר המעלות והמידות, יראת ה' היא אצורו

הרה"ח ר' **יהושע בנימין פרוש** שליט"א מראשי חבורת הבחורים ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה, האי גברא רבה ויקירא, ירא ושלם, בור סוד שאינו מאבד טיפה, כל רז לא איס ליה, ממעתיקי השמועה וממילי המסורה מרובו"ק ז"ע, תלמיד נאמן לרבותיו לא ימוש מתוך האהל אשר החזירו לו חיבה רבה בעבודתו שלאבה, מגדולי משפיעי תורת החסידות, ה"ה הרה"ח רבי **שמואל שליט"א** ולחמיו ידידנו הנכבד הרה"ח המפארי ר' **צבי יהודה ירט** שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו נכדם החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת הבה"ח **אהרן יעקב נ"י** מחשובי חבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה 'חביבותא דרבי שמעון' עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד הרה"ח ר' **ישראל פריד** שליט"א יה"ד שהיווג יעלה יפה לבנין עדי עד וזיכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא שמחת האופרוף יתקיים בשב"ק בבית מדרשינו בני ברק שמחת החתונה א"ה ביום שני באולמי ארמונות חן בני ברק לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם שימח ליבי וגם אני נא לראות הזמנה זו כאישית

לעילוי נשמת

האשה הצה"ח **איטא קיילא רוזנברג** מרת **שלוש** בת הרה"ח ר' **דקהל חסידי חב"ד** בעיר לוד רבי **דוב בעריש** נלב"ע י' כסלו תשע"ז תנצב"ה הונצח ע"י חתנה פאר עדתנו **יצחק דוד גרוסמן** שליט"א רב 'מגדל הנמק' ונשיא מוסדות 'מגדל אור'

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **אלימלך אליעזר** ז"ל בן ר' **אברהם ישראל** ז"ל נלב"ע י"א כסלו תש"פ ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י בני ידידנו הנכבד האי גברא יקירא יקר שבערכין מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' היא אצורו קובע עיתותיו לתורה הרה"ח ר' **יוסף ארנברג** שליט"א

לעילוי נשמת

הונצח ע"י בני ידידנו הנכבד האי גברא יקירא יקר שבערכין מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' היא אצורו קובע עיתותיו לתורה הרה"ח ר' **יוסף ארנברג** שליט"א

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכיו"ח להצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות ניתן לקבל את הגליון בכתובת מייל: 6438838@gmail.com